

wici harcerskie kanady

Marszałek Józef Piłsudski

**ZARZĄD OKRĘGU Z.H.P. w KANADZIE
ROK LXIII - NUMER 199 – GRUDZIEŃ 2018**

Cicha noc, święta noc, pokój niesie ludziom wszem...

*Błogosławionych Świąt Bożego Narodzenia:
szczęścia, miłości i nadziei płynących ze
Żłóbka Bożej Dzieciny oraz obfitych łask
w Nowym 2019 Roku*

*Calej Rodzinie harcerskiej
Życzy z serca Redakcja „Wici”*

KOLEDA HARCERSKA

Gdy się Pan na- ro- dzit w ma-tem Be-tle - he- mie,
O- bie- gła wia- do- maść! o tem wszystkie zie- mie!

Wnet mło- dy czy sta- ry Pa- nu znosi da- ry,

hej ko- le- da, ko- - - le- - - da!

Z dalekiej krainy
Jadą już trzej króle,
Jeden wiezie złoto
W zamczystej szkatule,
Za nim drugi, trzeci
Też z darami leci
Hej, kolęda, kolęda!

Zwiedzieli się o tem
I polscy harcerze,
Każdy podarunek
Dla Dzieciątka bierze;
I Główna Kwatera
Też podarki zbiera.
Hej, kolęda, kolęda!

Lecz harcerska wiara
Martwi się i biada,
Bowiem Pana godnych
Darów nie posiada;
Złota wszak nie mamy,
Już nie uskładamy.
Hej, kolęda, kolęda!

Ale się możemy
Nie kłopotać o to,
Dary złóżym droższe
Niż srebro i złoto,
Serca swe w ofierze
Zanoszą harcerze.
Hej, kolęda, kolęda!

**ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO,
OKRĘG KANADA
Polish Scouting Association in Canada
L'Association des Scouts Polonais au Canada**

DO CZYTELNIKÓW

Organizacja harcerska, to organizacja dla dzieci i młodzieży, ale w jej szeregach są też instruktorki i instruktorzy. To ci którzy wyrosli w harcerstwie i nie chcą się z nim rozstać.

Służą więc swoją pracą wkładaną w kształcenie następnych pokoleń harcerskich. Można powiedzieć, że zakochali się w harcerstwie. Ale dlaczego? Żyjąc ideą harcerstwa związali się także w tej organizacji więzami przyjaźni, które są tak trwałe w ich życiu. Nie wątpimy, że koleżeństwo i przyjaźń to wielkie trwałe dobro, którym obdarza Was harcerstwo.

Teraz chcemy Wam wszystkim zaproponować jeszcze jednego, wspaniałego Przyjaciela, który nigdy Was nie zawiedzie i nie rozczaruje. To Święty Stanisław Kostka, osiemnastoletni młodzieniec Polak, który żył w XVI wieku i uznany jest patronem dzieci i młodzieży w Polsce i na całym świecie. Episkopat Polski ogłosił, dla Kościoła w Polsce, rok 2018 Rokiem Świętego Stanisława Kostki.

Okazją stała się 450. rocznica śmierci tego tak młodego Świętego. Spójrzmy więc na Jego postać. Stanisław Kostka urodził się 28 października 1550 r. w Rostkowie na Mazowszu w głęboko religijnej, patriotycznej rodzinie. Już w wieku 14 lat rozpoczął naukę w Wiedniu. Tam zrodziło się Jego powołanie do życia zakonnego.

Małoletni Stanisław wytrwale dąży do realizacji swego powołania, mimo sprzeciwu ojca. W przebraniu żebraka, pieszo dochodzi do Bawarii, i przez Alpy do Rzymu. Pomimo trudności za zgodą Generała Jezuitów zostaje przyjęty do seminarium w październiku 1567 roku. Niestety jego pobyt w zakonie nie trwa długo, bo już 15 sierpnia 1568 roku, po krótkiej chorobie umiera w dzień Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, a w roku 1726, zostaje ogłoszony Świętym.

Biskupi polscy ogłaszając Rok Świętego Stanisława Kostki podkreślili, że widzimy w Jego osobie doskonały wzór dla współczesnej młodzieży i nie tylko młodzieży na trudną obecną rzeczywistość. Święty Stanisław Kostka to młody, odważny Polak o niezłomnej wierze, dostrzegający swoje powołanie i idący za nim. Jak piszą biskupi, ten Święty młodzieniec odpowiedzialnie podejmował trud stawania się dojrzałym człowiekiem.

Piesza wędrówka młodego Stanisława przeszło już do legendy. Młodzi ludzie mogą z Niego brać wzór jako „długodystansowego biegacza, ale nie dla sportu tylko dla realizacji najwyższego celu doskonałości i świętości. Ten Święty Patron uczy swym przykładem jak zachować katolicką wiarę, tradycje i wartości patriotyczne. Możemy więc polecać te sprawy Świętemu Stanisławowi Kostce, a w chwilach trudnych prosić Go też o pomoc. Czy zatem warto mieć takiego Przyjaciela? Na pewno tak!

Redakcja Wici

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
OKRĘG KANADA
Polish Scouting Association in Canada
L'Association des Scouts Polonais au Canada

GAWĘDA PRZEWODNICZĄCEJ

„Czuwam – to znaczy także czuję się odpowiedzialny za to wielkie, wspólne dziedzictwo, któremu na imię Polska. To imię nas wszystkich określa. To imię nas wszystkich zobowiązuje. To imię nas wszystkich kosztuje.”

Święty Jan Paweł II do harcerek i harcerzy, Jasna Góra, 18 czerwca 1983r.

Drogie Druhny, Drodzy Druhowie,

Piszę te słowa nadal pod wrażeniem pięknej służby Bogu i Polsce spełnionej przez naszą młodzież harcerską podczas obchodów z okazji 100- lecia odzyskania niepodległości przez Polskę.

W Toronto, 4go listopada, niesamowita liczba młodzieży harcerskiej brała udział w obchodach organizowanych przez Kongres Polonii Kanadyjskiej. Uroczystości rozpoczęto podniesieniem Polskiej flagi przed ratuszem Torontońskim, po czym nastąpił przemarsz przez główne ulice miasta do Katedry Św. Michała, gdzie o. Janusz Błażej, OMI, Kapelan Okręgu ZHP Kanada a zarazem Przewodniczący Konferencji Polskich Księży na Wschodnią Kanadę, odprawił uroczystą Mszę Świętą za Ojczyznę. Pochód był naprawdę imponujący: na czele około 350 harcerek, harcerzy, instruktorek, instruktorów i Przyjaciół Harcerstwa maszerujących ze sztandarami do rytmu harcerskich werbli. Młodzież harcerska, reprezentująca 17 szczepli, przyjechała autobusami, samochodami oraz kolejką z Mississauga, Scarborough, Milton, Brampton, Hamilton, Burlington, Oakville, Oshawa oraz z Toronto, aby wspólnie świętować tę jubileuszową rocznicę. W niedzielę 11go listopada jednostki harcerskie po całej Kanadzie ponownie brały udział w obchodach we własnych parafiach i ośrodkach polonijnych. Gratuluję i dziękuję szczeplowym oraz wszystkim którzy się przyczynili do przepięknych uroczystości niepodległościowych.

We wrześniu miałam zaszczyt brać udział w V Światowym Zjeździe Polonii i Polaków z Zagranicy który odbył się w Warszawie. Zjazd rozpoczął w Sejmie RP, wspaniałym przemówieniem hm. Teresy Berezowskiej, Przewodniczącej Rady Polonii Świata, na temat hasła Zjazdu „Łączy nas Niepodległa”. Brałam udział w Światowym Forum Organizacji Polonijnych podczas którego hm. Krystyna Reitmeier przedstawiła historię ZHP poza granicami kraju oraz naszą obecną działalność. Wypowiedzi mówców z różnych krajów podkreśliło to, że doświadczenia i wyzwania Polonii ze Wschodu, Zachodu, z Europy i z Południowej Ameryki są bardzo różne. Przy podsumowaniu Zjazdu (również w Sejmie) wzruszające przemówienie instruktora z Kanady, phm. Adriana Kania, otrzymało owacje na stojąco.

Instruktorzy i instruktorki ZHP nadal kontynuują tradycję aktywnej służby w polskim społeczeństwie. Na Walnym Zjeździe Kongresu Polonii Kanadyjskiej który odbył się w październiku, został wybrany nowy Zarząd. Do składu Zarządu Głównego KPK wstąpili: Hm. Janusz Tomczak jako nowy Prezes, dz.h. Barbara Stadnik jako dyrektor. Hm. Krystyna Reitmeier została wybrana na Przewodniczącą Komisji do Spraw Spornych a hm. Elżbieta Morgan i dz.h. Henryk Gadomski jako członkowie Komisji Rewizyjnej. Życzymy wszystkim nowo wybranym władzom KPK powodzenia i dużo sukcesów w pracy dla dobra Polonii Kanadyjskiej.

Druhny i Druhowie, weźmy do serca słowa Św. Jana Pawła II, nie tylko w tym jubileuszowym roku, ale zawsze i wszędzie: Czuwajmy!

Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Ottawie

Amb. Ott. 110. 47. 2018

Ottawa, 26 czerwca 2018 r.

Pani Halina Sandig, hm.
Przewodnicząca Zarządu Okręgu,
Związek Harcerstwa Polskiego Kanada

Szanowna Pani Przewodnicząca,

chciałbym serdecznie podziękować za zaproszenie do odwiedzin obozu harcerskiego w Barry's Bay w lipcu br. Z uwagi na służbowy wyjazd do Polski niestety nie będę miał niestety możliwości osobistej wizyty na stancy w tym roku.

Na Pani ręce, chciałbym przekazać wszystkim harcerkom i harcerzom oraz kadrze najlepsze życzenia: bezpiecznego i radosnego korzystania z wakacji i czasu spędzonego z przyjaciółmi. Chciałbym również podziękować Braci Harcerskiej za zaangażowanie i utrzymywanie polskości. To harcerstwo kultywuje polskie tradycje, jest zawsze obecne podczas obchodów świąt państwowych, przejmuje tradycje swoich starszych kolegów, którzy zapłacili najwyższą cenę – cenę swojego życia – podczas walk o Polskę w trakcie Powstania Warszawskiego. Cieszy mnie, jako przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej, że kolejne pokolenia młodych Polaków i Kanadyjczyków polskiego pochodzenia wypoczywają, uczą się, spotykają się pod pomnikiem Szarych Szeregów na placu Millenium, świętują na ontaryjskich Kaszubach, gdzie pomiędzy sosnami słychać polskie pieśni i język polski, a w wielu miejscach można napotkać ślady najstarszego polskiego osadnictwa w Kanadzie.

Życząc wspaniałego odpoczynku wakacyjnego, chciałbym również poinformować, że Konsul RP w Ottawie Aleksandra Kucy planuje odwiedzić obóz harcerski w weekend 14/15 lipca br.

Z harcerskim Czuwaj!

Andrzej Kurnicki
Ambasador

443 Daly Avenue
Ottawa, Ontario K1N 6H3
Tel. (613) 789-0468
Fax. (613) 789-1218
Email: ottawa.info@msz.gov.pl
www.ottawa.mfa.gov.pl

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO

RDK ZAŁOŻENIA
1910
FOUNDED

POLISH SCOUTING ASSOCIATION
(INTERNATIONAL) Ltd

Londyn, 2 listopada 2018r.

**Gawęda Przewodniczącego ZHP do członków i uczestników ZHP
w setną rocznicę Zjazdu połączeniowego
Związku Harcerstwa Polskiego w Lublinie, 1-2 listopada 1918r.**

Druhny i Druhowie!

Dzisiaj obchodzimy setną rocznicę powstania naszego Związku w wyniku połączenia polskich organizacji skautowych i harcerskich z trzech zaborów: austriackiego, pruskiego i rosyjskiego.

Zapewno wiecie, że sto lat temu Polski nie było na mapie świata bo nasza Ojczyzna była jeszcze ciągle pod okupacją trzech sąsiadów. Ale Polska żyła w sercach, duszach i w mowie Polaków. Ruch skautowy rozwijał się na okupowanych ziemiach polskich od 1910r., początkowo tajnie, a z czasem coraz bardziej jawnie. I wojna światowa zmieniła układ sił w Europie: po 123 latach niewoli Polacy zrzucili więzy obcej władzy i wywalczyli Niepodległość. Harcerki i harcerze byli w pierwszym szeregu walk o niepodległość.

Zjednoczenie wszystkich organizacji harcerskich stało się możliwe dopiero po odzyskaniu niepodległej Ojczyzny. W rzeczywistości zjazd w Lublinie wyprzedził o kilka dni formalne zawieszenie broni i ogłoszenie Niepodległości. Bez niepodległej Polski nie byłoby zjednoczonego harcerstwa polskiego. Nazwa „Związek Harcerstwa Polskiego” po raz pierwszy pojawiła się w 1914r. w Królestwie Kongresowym, a 2 listopada 1918r. została przyjęta jako nazwa całego ruchu harcerskiego w niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej.

W wolnej Polsce ZHP rozwijał się żywiołowo, zdobył status organizacji wyższej użyteczności publicznej i cieszył się powszechnym szacunkiem i poparciem. Wychował kolejne pokolenia w duchu służby Bogu, Polsce i bliźnim. Po agresji niemiecko-sowieckiej w 1939r. ZHP nadal pełnił służbę w strukturach konspiracyjnych w Kraju, wśród wywiezionych w głąb Rosji, a następnie wśród uchodźców na Wschodzie, którzy wyjechali z Armią Andersa, oraz w jednostkach wojskowych we Francji. Trwali w służbie harcerskiej wszędzie tam, gdzie przebywali. Po zakończeniu wojny Polska na mocy umowy jałtańskiej znalazła się w obozie sowieckim. Związek Harcerstwa Polskiego został zlikwidowany przez nowe komunistyczne władze państwa. Członkowie ostatniej przedwojennej Naczelnej Rady Harcerskiej, którzy znaleźli się poza Krajem zbrali się na zjeździe w Enghien koło Paryża i postanowili kontynuować pracę Związku w oparciu o ostatni statut z 1936r. z ostatnim wybranym Przewodniczącym dr. Michałem Grażyńskim na czele.

Druhny i Druhowie!

My pełnimy nieprzerwanie tę służbę. My zachowaliśmy „depozyt Niepodległości”. Świątujmy wspólnie setną rocznicę zjednoczenia harcerstwa polskiego w jeden Związek uczestnicząc w proponowanych przez Naczelników obrzędach. Niech ten duch jedności w potrójnej służbie Bogu, Polsce i bliźnim żyje w nas!

Czuwaj!

hm. Robert Rospędziowski

hm Robert Rospędziowski
Przewodniczący ZHP

23-31 Beavor Lane, LONDON W6 9AR, ENGLAND Tel: +44 (0)20 8748 8006
e-mail: naczelnictwo@zhp.org

Company No. 405814 (Registered in England & Wales)
Charity No. 292231 (Registered in England & Wales)

Londyn, 11 listopada 2018

Rozkaz Specjalny w setną rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę, 11 listopada 1918r.

„**Jestem Polakiem** - .... nie dlatego tylko, że mówię po polsku, że inni mówiący tym samym językiem są mi duchowo bliżsi i bardziej dla mnie zrozumiali (...), ale także dlatego, że obok sfery życia osobistego, indywidualnego, znam zbiorowe życie narodu którego jestem częścią, że obok swoich spraw i interesów osobistych znam sprawy narodowe, interesy Polski, dla których należy poświęcić to, czego dla osobistych spraw poświęcać nie wolno.

Jestem Polakiem – to znaczy, że należę do narodu polskiego na całym jego obszarze i przez cały czas jego istnienia, zarówno dziś, jak i w wiekach ubiegłych i w przyszłości; to znaczy, że czuję swą ścisłą łączność z całą Polską. (..) Wszystko co polskie jest moje: niczego się wyrzec nie mogę. Wolno mi być dumnym z tego, co w Polsce jest wielkie, ale muszę przyjąć i upokorzenie, które spada na naród za to, co jest marnie.

Jestem Polakiem – więc całą rozległą stroną swego ducha żyję życiem Polski, jej uczuciami, myślami, jej potrzebami i aspiracjami. Im więcej nim jestem, tym mniej z jej życia jest mi obce i tym silniej chcę, żeby to co w mem przekonaniu uważam za najwyższy wyraz życia stało się własnością całego narodu.”

Wyjątek z „Credo Polaka” (z pisma *W Kręgu Rady* sierpień-wrzesień 1947)

Dzień 11 listopada 1918r. jest wielkim świętem w historii narodu Polskiego – jest to Święto Niepodległości Polski. W rzeczywistości dzień 11 listopada zapoczątkował odbudowę suwerennego państwa polskiego po 123 latach zaborów: austriackiego, niemieckiego i rosyjskiego. Dwadzieścia lat niepodległej Polski przerwał we wrześniu 1939 roku niemiecki najazd i sowiecka agresja na Polskę.

23-31 Beavor Lane, LONDON W6 9AR, ENGLAND Tel: +44 (0)20 8748 8006
e-mail: naczelnictwo@zhp.org

Company No. 405814 (Registered in England & Wales)
Charity No. 292231 (Registered in England & Wales)

Od pierwszych lat istnienia, Harcerstwo odgrywało wielką rolę w życiu narodowym. Harcerki harcerze biorą udział w walkach na różnych frontach, wychowują młodych w duchu służby Bogu, Polsce i bliźnim, udzielają się w życiu społecznym oraz rozwijają działalność kulturalną i gospodarczą.

Dzisiaj harcerska służba Polsce i wychowanie narodowe jest nie mniej ważne jak sto lat temu.

Oto nasze zadania na najbliższe lata:

1. Zachęcać młodzież i grono instruktorskie do poznawania historii Polski, aby zrozumieć jak kształtował się polski charakter.
2. W programach pracy harcerskiej, zachowywać pamięć o wydarzeniach i czerpać wzór z bohaterów naszej narodowej historii.
3. Przypominać że codziennie służymy Polsce w rodzinach, szkołach i pracy zawodowej jako uczciwi i prawni obywatele, wrażliwi na potrzeby drugiego człowieka bo w tych codziennych sytuacjach, reprezentujemy nie tylko siebie ale i naszą Ojczyznę - Polskę.

W ten uroczysty dzień odnowmy nasze postanowienia aby coraz lepiej służyć Polsce!

Czuwaj!

Anna Świdlicka hm
Sekretarz Generalny

hm. Robert Rospędzihowski hm
Przewodniczący ZHP

Marek Szablewski hm
Naczelnik Harcerzy

Aleksandra Mańkowska hm
Naczelniczka Harcerzek

Andrzej Mahut hm
Naczelny Kierownik
Organizacji Starszego
Harcerstwa

23-31 Beavor Lane, LONDON W6 9AR, ENGLAND Tel: +44 (0)20 8748 8006
e-mail: naczelnictwo@zhp.org

Company No. 405814 (Registered in England & Wales)
Charity No. 292231 (Registered in England & Wales)

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO

GŁÓWNA KWATERA HARCEREK

POLISH SCOUTING ASSOCIATION
L'ASSOCIATION DE SCOUTISME POLONAIS

e-mail: naczelniczka@zhp.org.uk
www.zhppgk.org

POLISH GIRL GUIDES HEADQUARTERS
23-31 BEAVOR LANE, LONDON W6 9AR

TEL: +44 208 748 8006

London, listopad 2018

List do Organizacji Harcerek

„Polskie organizacje harcerskie byłego zaboru pruskiego, Małopolski, Rusi i Rosji, Królestwa Kongresowego i Litwy łączą się w jeden samoistny, niezależny od żadnej innej organizacji czy instytucji Związek Harcerstwa Polskiego.”

Drogie Drużny!

W dniach 1 i 2 listopada 1918 przedstawiciele kierowników organizacji harcerskich z wszystkich ziem polskich zbrali się w Lublinie w celu połączenia całego ruchu harcerskiego w jeden Związek. Na początku listu cytuję pierwszy punkt tej uchwały.

Połączenie organizacji harcerskich tzw. „dzielnicowych”, pracujących na terenach trzech zaborów, podkreśliło wartość i ważność jednego wspólnego programu opartego na zasadach i idei skautowej. A fakt, że zjednoczony Związek powstał jeszcze przed odzyskaniem niepodległości Polski, świadczy o sile charakteru naszych pierwszych wodzów, którzy do tego doprowadzili.

Dzisiaj, w 2018 roku, pomimo większych lub mniejszych odległości pomiędzy nami, nadal trwamy w jednym Związku. Łączą nas wspólne programy stopni i sprawności, przygody na obozach i biwakach, piosenki, gry i zabawy. Ale cieszymy się także naszą różnorodnością – mamy własne tradycje i obrzędy w drużynie lub w hufcu. Nasze kraje zamieszkania również wpływają na nasze obyczaje, ale z radością dzielimy się tym podczas spotkań na zlotach i zjazdach światowych czy przy innych okazjach.

Dlatego pragnę aby w dniach 1 i 2 listopada połączyliśmy się znowu myślą i czynem – nie tylko z każdą siostrą i bratem w naszej obecnej rodzinie harcerskiej, ale także z pokoleniem z przed 100 lat – nasi bracia harcerze i siostry harcerki, którzy pierwsi stworzyli zjednoczony ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO.

Przekazuję Wam 3 krótkie zlecenia, które możecie wykonać na zbiórce, lub w zastępie czy też same w momencie który będzie Wam najlepiej pasował:

1. Zaśpiewaj lub powtórz sobie słowa Hymnu Harcerskiego („Wszystko co nasze Polsce oddamy”). Zastanów się nad słowami „Pójdzie rad harcerzy polskich rad.....”

„Pójdziem rad” znaczy że pójdę bo chcę, czyli mam szczerą wolę... pamiętaj że jesteś w harcerstwie bo chcesz w nim być.

---

2. Podczas 100 sekund ciszy uczcij pamięć harcerek i harcerzy którzy już nie żyją – pomyśl o tych którzy zginęli w walce o niepodległość Polski, ale pomyśl także o tych których Ty znałaś lub słyszałaś a nich, i którzy w jakiś sposób są dla Ciebie przykładem.

---

3. Zapal świeczkę (lub nawet ognisko jeżeli warunki na to pozwalają) i powtórz rolę Przyrzeczenia – pamiętając o tym, że pełnisz swoją służbę Bogu, Polsce i bliźniemu - bo chcesz.

To zadanie nie zajmie dużo czasu, ale siła naszej wspólnej myśli i pamięci będzie pięknym uczuciem ważnego momentu w historii NASZEGO harcerstwa.

Przed zakończeniem zjazdu w Lublinie w 1918r., u stóp pomnika Unii Lubelskiej, złożono wieniec z nast. dedykacją:

ZJEDNOCZONE HARCELISTWO – ZJEDNOCZONEJ POLSCE!

Aleksandra Mańkowska hm.

*Aleksandra Mańkowska hm.
Naczelniczka Harcerek*

TO ONI WALCZYLI O NIEPODLEGŁOŚĆ POLSKI

Wielkie dzieło jakim było odzyskanie niepodległości to efekt walki i pracy wielu pokoleń Polaków. Oddajmy hołd tym, którzy na różnych frontach i różnymi środkami walczyli o realizację najważniejszego celu – odbudowę Rzeczypospolitej.

MARSWZAŁEK JÓZEF PIŁSUDSKI (1867-1935)

Twórca odrodzonej Polski, legendarny Komendant I Brygady Legionów i wódz polskiej armii oraz współtwórca Konspiracyjnej Polskiej Organizacji Wojskowej.

W 1917 roku został uwięziony przez Niemców. Jego przyjazd z Magdeburga, gdzie przebywał, do Warszawy, jest uznawany symbolicznie za początek polskiej niepodległości. Przyjechał 10 listopada; dzień później objął dowództwo nad wojskiem.

Józef Piłsudski był głównym architektem odbudowy państwa polskiego i jego siły zbrojnej, był wybitnym politykiem i dowódcą. W okresie II Rzeczypospolitej

Piłsudski sprawował wiele najważniejszych funkcji w państwie – jako Naczelnik, Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Generalny Inspektor Sił Zbrojnych, Minister Spraw Wojskowych, dwukrotny premier oraz marszałek Polski.

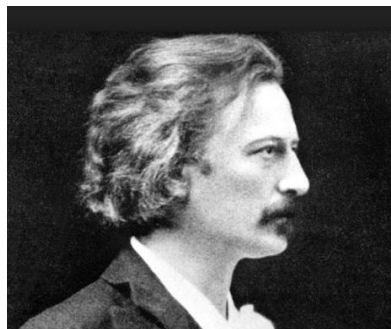
ULUBIONY OFICER PIŁSUDSKIEGO

Był jednym z najmłodszych oficerów w historii polskiej armii i bohaterem, który stał się legendą za życia. Pułkownik Leopold Lis-Kula poszedł na wojnę mając 17 lat. Przeszedł cały szlak bojowy I Brygady Legionów Polskich. A przyszedł na świat symbolicznie; 11 listopada.

W jego 22 urodziny zakończyła się I wojna światowa, a Polska odzyskała niepodległość. Pułkownik Lis-Kula zginął kilka miesięcy później – w marcu 1919 roku w bitwie z Ukraińcami.

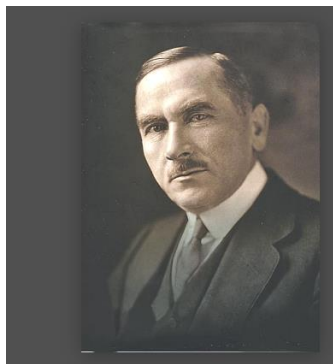

IGNACY JAN PADEREWSKI (1860-1941)

Światowej sławy pianista i kompozytor muzyki poważnej, który koncertował przed wybitnymi osobistościami Europy. W swoim dorobku miał opery, sonaty i mazury. Był też działaczem emigracyjnym – walczył o sprawę polską m.in. w USA i we Francji. Polacy kochają Paderewskiego przede wszystkim jako osobę, której przyjazd do Poznania w grudniu 1918 roku i patriotyczna przemowa z balkonu Hotelu Bazar, przyczyniły się do wybuchu jednego z nielicznych zwycięskich powstań niepodległościowych – powstania wielkopolskiego. Jako polityk Paderewski sprawował dwie różne funkcje w państwie – był premierem i ministrem spraw zagranicznych.

ROMAN DMOWSKI (1864-1939)

Ideowy przywódca ruchu narodowego. Był wybitnym dyplomata i mężem stanu. Przewodniczył Komitetowi Narodowemu Polskiemu, który powstał w 1917 roku w Lozannie. Reprezentował Polskę na obradach konferencji pokojowej w Paryżu, którą zwołano po zakończeniu I wojny światowej. Deklaracja prezydenta US Wilsona do Kongresu 8 stycznia 1918 r. określiła wówczas jedynie jako powstanie niepodległego państwa polskiego „na terytoriach zamieszkałych przez ludność bezsprzecznie polską”. Wytrwale przekonywał polityków europejskich o konieczności odbudowy polskiej państwowości, przesyłając im liczne dokumenty, mapy i statystyki dotyczące polskiego żywiołu na terenach spornych.

W czerwcu 1919 roku, obok Jana Paderewskiego złożył podpis na traktacie wersalskim. W niepodległej Polsce Dmowski zasiadł w Sejmie jako poseł, był też ministrem spraw zagranicznych. Przede wszystkim jednak przewodził Narodowej Demokracji. Chciał Polski, wielkiej, ale jednolitej narodowo i religijnie.

O ZASŁUGACH GEN. HALLERA DLA POLSKIEJ NIEPODLEGŁOŚCI

Generał Józef Haller był jednym z głównych konstruktorów odzyskania przez Polskę niepodległości i jej odrodzonej armii, miał też udział w kształceniu polskich dowódców.

BŁĘKITNA ARMIA

W dniu 4 czerwca 1917 roku we Francji została powołana (dekretom prezydenta Raymonda Poincaré) ochotnicza formacja wojskowa – Armia Polska. Od kolorów mundurów została nazwana Błękitną Armią. Dowodzone przez gen. Józefa Hallera oddziały liczyły 70 tys. Gdy przybyły do Kraju, były najlepiej wyszkoloną i uzbrojoną częścią rodzącego się Wojska Polskiego.

Wincenty Witos (1874-1945)

Wincenty Witos, polski polityk, przywódca przedwojennego ruchu chłopskiego, trzykrotnie pełnił funkcję premiera Rzeczypospolitej Polskiej w okresie międzywojennym. Jeden z największych mężów stanu II Rzeczypospolitej, a jednocześnie skromny wójt Wierzchosławic w pobliżu Tarnowa. Wychowywał się bardzo ubogiej, chłopskiej rodzinie. Jego edukacja to cztery klasy szkoły wiejskiej. Stosunkowo prędko zainteresował się polityką. W czasach zaborów był posłem do austriackiego parlamentu aż do wybuchu I wojny światowej.

Jako przywódca ludowców, kładł nacisk na poprawę położenia chłopów przez wprowadzenie reform rolnych które polepszyły dołę polskiego chłopca na wsi. Od roku 1914 związany z Polskim Stronnictwem Ludowym „Piast” a od 1939 roku prezes PSL. Przez całą I wojnę światową aktywnie angażował się w dążenie niepodległościowe, wspierając stanowisko Piłsudskiego.

W październiku 1918 roku przewodził Polskiej Komisji Likwidacyjnej polskiego rządu w Galicji i na Śląsku cieszyńskim. Kiedy w 1920 roku bolszewicy zbliżali się do Warszawy Witos stanął na czele Rządu Obrony Narodowej. Aresztowany w 1930 za rzekome przygotowywanie zamachu na władze kraju, został skazany na półtora roku pozbawienia wolności i opuścił Polskę. Wrócił dopiero w 1939 roku.

PULKOWNIK LUKASZ PRZYBYLSKI

Urodzony w 1814, Weteran trzech powstań. Walczył w powstaniu listopadowym, styczniowym i wielkopolskim (w wieku 104 lat!) w szeregach gen. Dowbora-Muśnickiego, oraz w I wojnie światowej.

Przeżył 108 lat, kilka razy był ranny, Ćwierć wieku spędził na Syberii, doczekał się jednak niepodległej Polski. Zmarł w 1922 roku. Był jednym z najstarszych walczących żołnierzy.

POMNIK NIEZNANYCH BOHATERÓW

Na płycie Grobu Nieznanego Żołnierza w Warszawie widnieje napis: „Tu leży żołnierz polski poległy za Ojczyznę”. Trumnę z ciałem bezimiennego polskiego obrońcy Lwowa złożono w grobowcu pod Kolumnadą Pałacu Saskiego 2 listopada 1925 roku.

Każda z wymienionych postaci poświęciła całe swe życie dla Polski, na swój sposób walcząc o jej niepodległość. Zasłużonych dla polskiej wolności jest tysiące innych Polaków, a wśród nich wielu anonimowych rodaków, którzy w różny sposób poświęcali się dla Kraju - Kraju który 11 listopada 1918 roku po 123 latach zaborów powrócił na mapę Europy.

Opracowała na podstawie materiałów historycznych J. Błońska, phm

Podziękowania

Droga Druhno Przewodnicząca ,

Pragnę złożyć serdeczne podziękowanie na Druhny ręce dla wszystkich Instruktorów, Instruktoerek, Harcerzy i Harcerek za wasz wkład jakim były uroczystości związane ze 100 leciem Niepodległości Rzeczypospolitej przed ratuszem w Toronto oraz nasz wspólny marsz i Msza Św. w Katedrze.

Przygotowanie i realizacja na taką skalę wymagała wielkiego wysiłku logistycznego i finansowego ze strony organizatorów harcerskich, za co w imieniu ZG KPK serdecznie dziękuję.

Uczestnictwo ponad 300 osobowej grupy młodzieży instruktorów, członków St. Harcerstwa i Działaczy Harcerskich OPH którzy reprezentowali 9 miast, 17 szczepów, plus udział 12 sztandarów, uświetniło nasze uroczystości i pokazało, że w jedności naszej jest siła.

Jeszcze raz serdecznie dziękuję i pozdrawiam,

Czuwaj!

Janusz J. Tomczak

Prezes Kongresu Polonii Kanadyjskiej.

W tym numerze podajemy inną wersję sprawności stulecia dla zuchów
SPRAWNOŚĆ STULECIA ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI POLSKI

Wymagania:

Sprawność może otrzymać zuch, który:

1. Nie opuścił więcej niż 3 zbiórki w czasie trwania cyklu.
2. Wie o życiu pod zaborami i o dążeniu do niepodległości.
3. Opowie o Józefie Piłsudskim, Generale Haller, Legionach, Orłętach Lwowskich i wojnie polsko-bolszewickiej.
4. Zna datę odzyskania niepodległości, godło i barwy flagi polskiej i zaśpiewa hymn narodowy. Rozpozna mapę II Rzeczypospolitej
5. Przygotuje w majsterkowaniu symbol/godło walki o Niepodległość. (np. Czapkę Legionisty, pierścień Haller 'a, pasek żołnierza, orzełka Orłąt itp.)
6. Wymyśli sobie pseudonim, potrafi napisać i odczytać zaszyfrowaną wiadomość, i zachować tajemnicę.
7. Zna 3 piosenki z tego okresu.
8. Przygotuje razem z gromadą afisz lub wystawę na temat odzyskania niepodległości.
9. Uczestniczył w obchodach stulecia niepodległości na terenie gromady lub hufca.

KASZUBY 2018 -KOLONIE ZUCHÓW

Kolonia „Nibylandia” --Zuchów dziewcząt

Kolonia „Odkryta Wyspa” - Zuchów chłopców

Dział Harcerski

Referat Harcerek przy Komendzie Chorągwi Harcerek

Polish Girl Scouts Association

Union des Guides Polonaises

Czuwaj Druhny!

1. Założenie Wychowawcze 2018-2019

Witamy rok harcerski 2018 – 2019 z podekscytowaniem, energią i nowymi pomysłami. Referat Harcerek w tym roku apeluje do wszystkich funkcyjnych i harcerek aby podchodziły do pracy harcerskiej z **odpowiedzialnością**. Branie odpowiedzialności oznacza podejmowanie decyzji, podejmowanie działań, ustalanie wysokich standardów, uczenie się na własnych błędach i zawsze robienie tego, co mówimy. Naszym harcerskim obowiązkiem jest praca i oddanie dla bliźniego i Ojczyzny. Dlatego musimy brać odpowiedzialność za nasze czyny, zawsze staramy się być lepsze. Będziemy działać pod hasłem

„bądź genialna – nie mierna, nawet nie przeciętna”

2. Parę przypomnień na rozpoczęcie roku w drużynach harcerek:

1) **SYSTEM ZASTĘPOWY** - Zastępy są podstawą całego ruchu harcerskiego, cegły z których budujemy nasze jednostki. Przez system zastępowy, nasze jednostki mogą najlepiej wykonać swoje programy. Zbiorki są prowadzone większością w zastępach! Skład zastępu, nazwa zastępu, proporzcyk zastępu itp. się nie zmieniają rok do roku.

2) **OBRZĘDY** - każdy obrzęd ma być rozpisany aby symbolika i przebieg były dobrze przemyślane i aby cały obrzęd był związany. Drużynowe powinny przekazać obrzęd szczepowej / hufcowej do sprawdzenia - szczepowe, proszę dopilnować genialny poziom obrzędów!

3) **BIWAKI** na początku roku harcerskiego - każda drużyna / szczep powinien zorganizować biwak w pierwszych dwóch miesiącach zbiorok. Biwak buduje duch, zastępy mogą się lepiej zgrać, i przede wszystkim, harcerki razem harczą i się poznają.

4) **SPRAWNOŚCI** - Należy jak najszybciej zamówić sprawności aby były gotowe do rozdania po zdobyciu sprawności. Nie czekamy do końca roku – harcerka powinna od razu dumnie nosić zdobyte sprawności – wynagradzamy jej ciężką pracę!

5) **SPRAWNOŚĆ 100-lecia ODZYSKANIE NIEPODLEGŁOŚCI POLSKI** - Każda harcerka powinna w tym roku zdobyć tę sprawność. Materiały i pomysły są na google drive referatu.

6) Każda harcerka przy przyrzeczeniu harcerskim dostaje książeczkę służbową (do zakupienia w składnicy). To jest "życiorys i wykaz służby harcerskiej in a pocket book". Drużynowe proszę pomóc harcerkom wypełnić te książeczki. Będą one sprawdzane podczas wizytacji.

CZUWAJ! Referentka Harcerek
Alicia Kowalczyk, phm

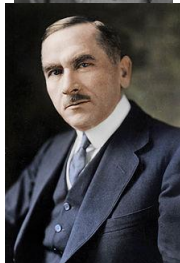
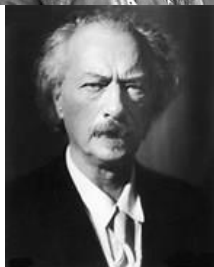
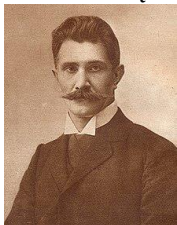
SPRAWNOŚĆ STULECIA ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI POLSKI

	Podpis	Klucz
1. Wykaże się znajomością wydarzeń prowadzących do odzyskania niepodległości w 1918 r. (Co to były rozbiory i życie pod każdym zaborem.)	_____	I D Z N
2. Wie, jak przebiegał proces utrwalenia niepodległości oraz ochrony terytorium Polski i konsolidacji granic II Rzeczypospolitej w pierwszych latach po jej odzyskaniu.	_____	I D Z N
3. Zna czołowe postacie okresu walk o odzyskanie niepodległości i utrwalenia granic II Rzeczypospolitej.	_____	I D Z N
4. Zapozna się z życiorysem wybranego przez siebie działacza niepodległościowego (polityka, wojskowego lub społecznika) lub życiorysem swojego przodka, który brał udział w walkach o niepodległość.	_____	I D Z N
5. Opowie o wymarszu I Kompanii Kadrowej z Oleandrów, Legionach, Orłętach Lwowskich, wojnie polsko-bolszewickiej i o Traktacie Wersalskim.	_____	I D Z N
6. Założy album, sama lub w zespole, w którym krótko opisze i zilustruje główne wydarzenia oraz narysuje mapę Polski po konsolidacji granic.	_____	I D Z N
7. Wie, jaką rolę odegrało harcerstwo w okresie walki i utrwalania granic II Rzeczypospolitej.	_____	I D Z N
8. Zna co najmniej 3 piosenki z tego okresu, w tym przynajmniej jedną piosenkę harcerską.	_____	I D Z N
9. Uczestniczyła w obchodach stulecia niepodległości na terenie drużyny, hufca lub chorągwi.	_____	I D Z N

KIM JESTEM ?

Wersja Odzyskania Niepodległości Polski

MOJE ZDJĘCIE

POWIEDZIAŁEM...	KIM JESTEM ?
<i>„Cóż jest nacjonalizm, jak nie narkoza, która oszłamia tłumy.”</i>	
<i>“Idziemy nad polskie morze – idziemy w kraj odwiecznie polski, wielokrotnie wydzierany nam przez wrogą siłę niemiecką. Ale tęższą I większą jest moc polska – moc polskiego oręża I polskiego ducha.”</i>	
<i>„Każdy człowiek powinien zdawać sobie sprawę z faktu, że dobre i trwałe wyniki osiągnąć można jedynie drogą krótkich, lecz ciągłych, codziennych wysiłków.”</i>	
<i>„Chcemy Polski niepodległej, abyśmy tam mogli urządzić życie lepsze i sprawiedliwsze dla wszystkich.”</i>	
<i>„Jedynie pięść uzbrojona może wydrzeć caratowi ustępstwa, jedynie ona gwarantuje ich utrzymanie. Niepodległa demokratyczna republika polska leży w odległości uzbrojonego ramienia.”</i>	
<i>„Ojczyzna to przede wszystkim naród, a potem państwo: bez narodu nie ma państwa.”</i>	

Odpowiedź: Ignacy Daszyński; Józef Haller; Ignacy Paderewski; Józef Piłsudski; Kazimierz Sosnkowski; Roman Dmowski

LATA SIEDEMDZIESIĄTE (1970-1979)

KANADA

The Report on the Commission on the Status of Women stawia 167 wniosków odn. spraw dotyczących równego traktowania kobiet, włącznie z równymi zarobkami, urlopem macierzyńskim, równymi szansami przyjęcia na studia, itp. Coraz więcej kobiet się kształci, pracuje poza domem.

- Rząd federalny oficjalnie adoptuje politykę wielokulturowości – oraz udostępnia fundusze (grants) grupom mniejszościowym/etnicznym wspierające ich rozwój.

PRL

- W grudniu 1970r. rozruchy i strajki na Wybrzeżu doprowadziły do ustąpienia W. Gomułki i wyboru E. Gierka na I Sekretarza.

- wzrost dochodu narodowego, początkowa liberalizacja polityki kulturalnej i kościelnej.

POŁONIA

- Bardzo zorganizowana – organizacje założone przez “starą” Polonię są wzmocnione, powstają nowe organizacje

- Polacy którzy przybyli w latach 50-tych znajdują swoje miejsce w społeczeństwie kanadyjskim, wielu jest na wysokich stanowiskach, wybijają się na uczelniach, oraz w prywatnych firmach.

- W pracy społecznej w Polonii, biorą udział ludzie wychowani w przedwojennej Polsce, oraz następne pokolenie – osoby wychowane i wykształcone w Kanadzie

- Kontakty Polonii z Polską są częstsze – rodziny wyjeżdżają do Polski na wakacje, dzieci jeżdżą do dziadków na lato, młodzież wyjeżdża na kursy języka polskiego na Uniwersytecie Lubelskim

- 1970 - Złoty 60-lecia ZHP oraz 100-lecia Manitoby –White Shell, Manitoba.

- 1971 - Wędrówka harcerek i harcerzy "Wielka Przygoda" pociągiem z Toronto do Vancouver, z przystankami w Edmonton, Vernon i w Victorii. Wędrówka zakończyła się kursem metodycznym w Whistler Mountain, B.C.

- 1972 - Wędrówki zespołów harcerskich ze wszystkich środowisk harcerskich w Kanadzie do Halifax na kursy drużynowych harcerek i harcerzy

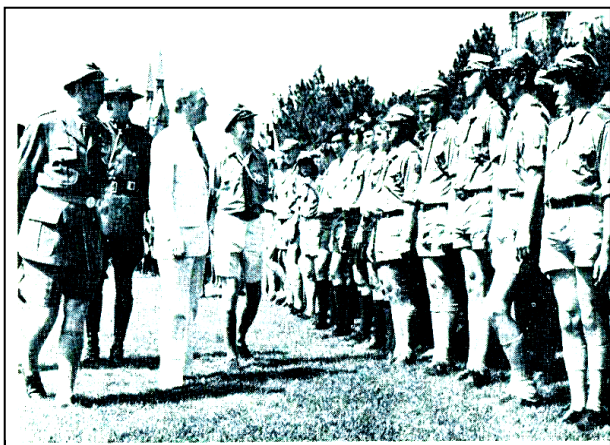
1974 - Złot 25-lecia ZHP w USA - Moraine State Park, Pennsylvania. Reprezentacja z Kanady składała się z 23 harcerzy i 26 harcerek

- 1976 - II Światowy Złot ZHP "Kaszuby 76" w Kanadzie pod hasłem "Nasze Wczoraj, Dziś i Jutro".

Z Kanady wzięło udział 307 harcerek, 314 harcerzy, 14 członków Starszego Harcerstwa i 62 członków Organizacji Przyjaciół Harcerstwa.

Vice Premier Kanady M. Sharp w asyście Komendanta Zlotu hm S.T. Orłowskiego i Komendanta Zlotu Harcerzy hm S. Podkowińskiego dokonują przeglądu szeregów harcerzy

Vice Premier Kanady . M. Sharp, Komendant Zlotu Harcerzy hm. S. Podkowiński i Komendantka Zlotu Harcerek hm. Z. Stohandel

- Powstanie po Zlocie drużyny “Bądź Gotów” – pierwszej drużyny instruktorskiej w Chorągwi Harcerki która posiadała własny program i służyła pomocą Komendzie Chorągwi i hufcowi "Watra".
- 1978 - Zjazd Harcerski w prowincji Dzikiej Róży z okazji Commonwealth Games w Albercie.
- Wycieczka autobusami z różnych środowisk harcerskich na kursy drużynowych harcerki i harcerzy do Kootenay Plains, Góry Skaliste
- Cel zjazdu: zacieśnienie współpracy między Zachodem a Wschodem Kanady.
- Zajęcia kursowe dla obu obozów przeprowadzane były przez grono instruktorek i instruktorów

ZŁOTY OKRES HARCERSTWA 1970 - 1979

KONTAKT ZE SKAUTINGIEM MIĘDZYETNICZNYM

- Dwie nowe komórki: – dla harcerzy “Ethnic Scouts Conference” a dla Harcerki “Canadian Ethnic Girl Guides Council”. Przewodniczącą była hm. Hanna Sokolska.
- Organizacje członkowskie : Estońskie, litewskie, łotewskie, ukraińskie, węgierskie i polskie.
- W 1977r. odbył się obóz skautingów “Harmony” na terenie skautów estońskich “Kotkajarve” w Ontario
- Utrzymywane były stosunki z Główną Kwaterą skautek Kanadyjskich

Młodzież Harcerska

- Przeważnie dzieci rodziców wychowanych podczas wojny- Młodzież miała duże poczucie patriotyzmu i obowiązkowości
- Bardzo niski poziom znajomości języka polskiego
- Trudno było nauczyć Prawo, Przyrzeczenie Harcerskie, piosenki itp.

LATA OSIEMDZIESIĄTE (1980 – 1989)

KANADA

- W pierwszych latach dekady – recesja ekonomiczna
- Podpisanie Konstytucji Kanadyjskiej (1982) oraz Charter of Rights
- Indywidualizm, orientacja praw, “wielokulturowość” staje się niemodna
- Zanikają specjalne fundusze (grants) rządowe na multikulturowe projekty

Immigrants by category according to the 10 main countries of birth, Canada, 1981 to 2009

Year and country of birth	Economic	Family	Refugees	Others ¹	Total
1981					
United Kingdom	14,340	4,164	3	408	18,915
China	7,224	6,364	297	116	14,001
India	1,712	7,675	1	26	9,414
United States	4,244	4,142	3	311	8,700
Vietnam	805	1,034	6,322	2	8,163
Philippines	1,693	4,269	2	15	5,979
Poland	842	633	2,588	31	4,094
Haiti	2,337	1,346	19	0	3,702
Guyana	954	2,053	0	11	3,018
Jamaica	479	2,198	0	11	2,688
1991					
China	21,138	13,168	1,203	2,445	37,954
Poland	623	5,107	10,064	8	15,802
India	2,977	10,882	396	50	14,305
Philippines	6,916	5,722	52	39	12,729
Lebanon	6,478	2,553	3,105	88	12,224
Vietnam	1,598	4,435	2,850	6	8,889
El Salvador	601	768	5,795	0	7,164
Sri Lanka	888	1,960	4,305	7	7,160
Iran	1,582	824	4,199	76	6,681
United Kingdom	4,168	2,117	35	131	6,451

PRL

- Solidarność, strajki,
- Grudzień 1981 Stan Wojenny, - emigracja “polityczna” i ekonomiczna
- Stopniowe “rozluźnianie” komunizmu - upadek komunizmu w 1989r.

POLONIA

- ~ Publiczne objawy wznowionego patriotyzmu na skutek Solidarności i Stanu Wojennego
- ~ Demonstracje przed Konsulatem PRL w Toronto, Msze Święte za Polskę
- ~ Kongres Polonii Kanadyjskiej podpisał umowę z Rządem Federalnym “Agreement with Regard to the Sponsorship and Joint Assistance of Refugees”. Umowę podpisał Prezes KPK Zarządu Głównego hm. Jan Kaszuba.
- ~ Następuje kolejna fala “nowej” Polonii
- ~ KPK organizuje sponsorstwo Polaków z obozów uchodźczych
- ~ Od początku 1981 r. około 35,000 Polaków wyemigrowało do Kanady dzięki interwencji KPK
- ~ “Zjednoczenie” w pierwszej połowie dekady ustępuje *w drugiej połowie*
- ~ Integracja nowej i starej Polonii jest bardzo trudna
- ~ Imigracja powojenna staje się “starą” Polonią (“Kolumbusami”)

NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA 1980 – 1989

- **1980** - Grono Instruktorskie miało spotkanie z Kardynałem Rubinem w Toronto.

- 1981 Kursy drużynowych i kurs podharcemistrzowski w ośrodku SPK "Olszynka" w Whiteshell, Manitoba.

- 1982 – III Światowy Zlot ZHP w Comblain-la-Tour, Belgia. "Służba Polsce". Z Kanady brało udział 119 harcerek, 67 Harcerzy, 11 członków Starszego Harcerstwa i 33 członków Organizacji Przyjaciół Harcerstwa. **Razem 230.**

- Po Zlocie odbywa się wycieczka po Europie. Uczestnicy wycieczki biorą udział w ognisku harcerskim z Ojcem Świętym Janem Pawłem II, w Castel Gandolfo.

- **1983** - ZHP w Kanadzie jest zarejestrowany w Rządzie Federalnym pod nazwą: "Polish Scouting Association in Canada Incorporated".

- **1984** - Okręg Kanada wziął udział w uroczystościach spotkania z Papieżem Janem Pawłem II, w Toronto.

- **1985** - Jubileusz 75-lecia ZHP: Zorganizowano dziękczynną Mszę Świętą w Katedrze Św. Michała w Toronto z udziałem skrzatów, zuchów, harcerek i harcerzy i grona instruktorskiego, oraz społeczeństwa polonijnego.

- **1985** - Zlot Harcerek z okazji 75-lecia Harcerstwa zorganizowany przez Komendę Chorągwi Harcerek. Kaszuby, Ontario.

- **1988** - IV Światowy Zlot ZHP w Rising Sun, Maryland, USA. "Wstań! W słońce idź!" . Z Kanady wzięło udział 101 harcerek, 79 harcerzy i 21 członków OPH. **Razem 201.**

Chorągiew Harcerek 1980 – 1989

Rozterki

- Wchodząc w lata 80-te – młodzież harcerska to wnuki emigracji powojennej

- Wielka troska o zanik języka polskiego – co się stanie jak nie będziemy mogły prowadzić programów w języku polskim? Czy będziemy w dalszym ciągu harcerstwem polskim?

- Imigracja Solidarnościowa zaczęła zapisywać swoje dzieci do harcerstwa

- Przy końcu dekady zastanawiamy się co jest ważniejsze u kandydatek na funkcje – znajomość języka polskiego, czy “czucie” harcerstwa – przeżycie, doświadczenie, utożsamienie istoty harcerstwa.

- Większa ilość “młodych” instruktorek z Kanady zostaje wybrana do NRH/Naczelnictwa w 1988r.

- Mamy bliższy kontakt instruktorek i młodzieży z innymi Okręgami ZHP.

- Następuje początek innego stosunku do Związku na skutek osobistego kontaktu.

- Kursy drużynowych odbywają się bliżej “domu” – w wyniku braku wsparcia finansowego w formie tzw. “grants” jest konieczność zmniejszenia kosztów.

LATA DZIEWIĘCDZIESIĄTE (1990 – 1999)

KANADA

- Na początku lat 90-tych panuje recesja

- W drugiej połowie dekady jest dobrobyt, niskie bezrobocie, niskie oprocentowanie kredytu

- Kanada co roku przyjmuje coraz większą ilość imigrantów. W 2000r. 70% imigrantów przybywa z Afryki, Bliskiego Wschodu, Azji I Pacyfiku
- Z Europy i Wielkiej Brytanii przybywa tylko 19% imigrantów

POLSKA

- Przechodzi okres przejściowy pomiędzy komunizmem a demokracją
- Dąży do przyjęcia w NATO i Unii Europejskiej

POLONIA

- Okres przejściowy – destabilizacja, konflikt, “docieranie się” dwóch grup migracyjnych (stara i nowa Polonia)
- Kongres Polonii Kanadyjskiej wywiera nacisk na rząd federalny odn. przyjęcia Polski do NATO
- **Nowa Polonia** w Kanadzie się stabilizuje/akulturuje – zawodowo, materialnie, kulturowo
- W niektórych organizacjach dochodzi do konfliktu – rozłamów, procesów sądowych, często na tle majątkowym.
- Następuje proliferacja gazet polonijnych.
- Powstaje pierwsza gazeta “prywatna” (bez nadzoru przez organizację polonijną)
- Gazeta ta, atakuje instytucje polonijne jak Credit Union, Kongres Polonii Kanadyjskiej.
- Redaktor gazety prywatnej zakłada organizację “Polonia Przyszłości”
- Celem jej jest dążenie do reprezentowania Polonii kanadyjskiej (zamiast Kongresu Polonii Kanadyjskiej).

NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA 1990 – 1999

- **1991** - Pielgrzymka do Polski na VI Światowy Dzień Młodzieży i spotkanie z Ojcem Świętym w Częstochowie . Wyprawę organizuje Zarząd Okręgu.
- **1992** - Drugi Światowy kurs "Kadra 2000" odbył się w Toronto oraz na Ontaryjskich Kaszubach, zorganizowany i przeprowadzony przez Komendy Chorągwi Harcerzek i Harcerzy. Gospodarzami były stacje "Bucze" i "Karpaty" oraz tereny obozowania na Kaszubach.
- **1994** - V Światowy Zlot ZHP w Clumber Park, Wielka Brytania. Zlot obiera nazwę "Dziedzictwo" i hasło "Idź - Czuwaj!". Z Kanady brało udział **85 osób**.

- **1994** - Pomnik "Szarych Szeregów" został wzniesiony przez ZHP Kanada (na stadionie "Milenium" na Kaszubach) w 50tą rocznicę Powstania Warszawskiego, aby uczcić pamięć harcerek i harcerzy, którzy walczyli i zginęli w Powstaniu.

- **1995** - Udział delegacji ZHPpgK w Zlocie Związku Harcerstwa w Polsce. Zlot odbywa się w Zegrzu, koło Warszawy. Delegacja z Kanady składa się z 21 osób.

CHORĄGIEW HARCEREK 1990 – 1999

- Od 1991r. Funkcje komendantki chorągwi pełnią "wychowanki" chorągwi

- Wszystkie hufce za wyjątkiem hufca Watra w Ontario, maleją

- Trzeba zdobywać zaufanie nowej Polonii do harcerstwa - ZHP kojarzy się z ZHP w komunistycznej Polsce

- Na początku lat 90-tych młodzież należąca do nowej Polonii jeszcze się akulturowała. W harcerstwie znajdowała inną młodzież na podobnym etapie akulturacji i po podobnych przeżyciach, wśród której czuła się emocjonalnie wygodnie, swobodnie, kompetentnie.

- Młodzież z rodzin emigracji powojennej czuła się "obco", mniej kompetentna z powodu trudności językowych. Zniechęcona, często występowała z naszych szeregów.

- W 1995r., w Chorągwi Harcerek zaistniał "odłamek"

- Instruktorka (która wychowała się w ZHP w Polsce), zorganizowała nową organizację harcerską pod nazwą Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej w Kanadzie

- ZHR w Kanadzie zostało poparte przez organizację "Polonia Przyszłości" i nowa prywatna gazeta.

- Zaistnienie nowej organizacji harcerskiej spowodowało dezorientację w Polonii, zwłaszcza wśród "nowej" Polonii której ZHR kojarzy się z ideową organizacją harcerską założoną w opozycji do komunizmu.

CZYM SIĘ RÓŻNI ZHR W KANADZIE OD ZHP?

- Jest organizacją koedukacyjną

- Dzieci, instruktorzy i rodzice są członkami

- Na obozy/kolonie przyjmuje dzieci nie zrzeszone w ZHR w Kanadzie

- Rodzice wchodzi w skład Rady Naczelnej i mają wpływ na kluczowe decyzje.

- ZHR ma "płaską" strukturę

-Komenda chorągwi

- Na czele jest komendantka.
- Członkami komendy są szerepowi jednostek harcerskich, komendant stancy, przewodniczący referatów i komisji d/s stopni instruktorskich. - Rada Naczelna ma 8 członków, (instruktorzy i rodzice)

NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA 2000 – 2009

KANADA

- Dobrobyt, niskie bezrobocie, starzejąca się ludność, mały przyrost naturalny

POLONIA

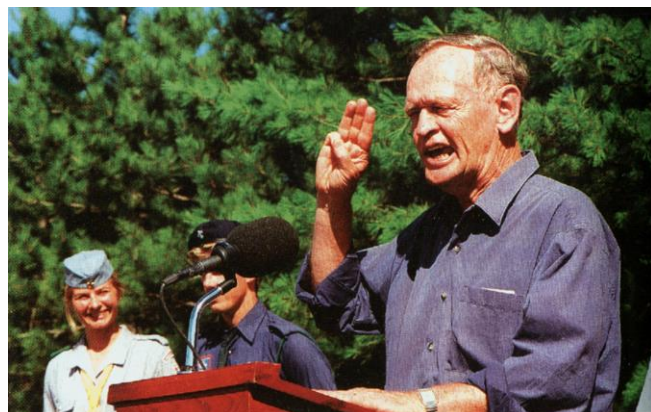
- W pierwszej połowie dekady konflikt na najwyższych szczeblach Kongresu Polonii Kanadyjskiej, kulminujący w procesie sądowym o zniesławienie
- Wotum nieufności Zjazdu wobec Prezesa Zarządu Głównego
- Od połowy dekady – okres stabilizacji – zacierają się różnice pomiędzy nową a starą Polonią

VI Światowy Zlot w Acton, Ontario

Oboźna Główna Zlotu hm Krystyna Reitmeier i Premier Kanada Rt. Hon. Jean Chretien

Premier Rt. Hon. Jean Chretien żegna Zlot pozdrowieniem skautowym

Ostatnią Mszę Św. Złotu koncelebruje ks. Arcybiskup Szczepan Wesoły z kapelanami Złotu.

- 2000 - VI Światowy Zlot ZHP w Acton, Kanada organizowany przez Zarząd Okręgu, Kanada. Hasło: "Z Przysiężeniem w Nowe Tysiąclecie". Z Kanady brało udział ponad 400 osób.

2002 - Zarząd Okręgu zorganizował uroczystość poświęcenia (przez Arcybiskupa Szczepana Wesołego) tablicy pamiątkowej przy cmentarzu w Wilnie... "W hołdzie tym, którzy po latach wiernej służby najwyższym ideałom harcerskim, odeszli na Wieczną Wartę".

-2002 -Chorągiew Harcerek w Kanadzie obchodziła 50-lecie swego istnienia.- Poświęcenie sztandaru Chorągwi Harcerek.

-2002- Chorągiew organizuje Zlot 50-lecia na Kaszubach pod nazwa "Echo Chorągwi".

-2002 - Przyjeżdża do Toronto Ojciec Święty Jan Paweł II na Światowe Dni Młodzieży. W ramach Dni Młodzieży zorganizowany był "Dzień Polski".

Harcerstwo (wszystkie organizacje) zorganizowało służbę pierwszej pomocy, służbę bezpieczeństwa, oraz prowadziło kuchnię dla 6500 pielgrzymów .

- 2003 - Światowy Złaz Wędrowniczy „Patrioci” w Australii. Z Kanady brało udział 22 osób.

- **2003** - Przybył do Toronto z duszpasterską wizytą Jego Eminencja, Prymas Polski Kardynał Józef Glemp.

- **2003** - Chorągiew Harcerzy obchodzi swój Jubileusz 50-lecia pracy; poświęcenie sztandaru Chorągwi Harcerzy, na placu Milenium, Kaszuby.

- **2004** - Wyprawa harcerska (ponad 100 osób) do Polski na Zlot Harcerstwa Polskiego "Szare Szeregi" z okazji 60-lecia wybuchu Powstania Warszawskiego.

- **2005** - 50-lecie powstania Zarządu Okręgu i pisma "WICI".

- **2005** - Uroczystość poświęcenia nowego terenu na Kaszubach Ontaryjskich (zakupionego przez Zarząd Okręgu w 2002r.) i nadania nazwy "WADOWICE".

- **2006** - VII Zlot "Skautowym Tropem" w Whiteford, Maryland, USA. Ponad 300 harcerzek i harcerzy i członków OPH z Kanady wzięło udział.

- **2009** - ZHP Okręg Kanada złożyło swoje wotum dziękczynienia Pani Jasnogórskiej (za 100 lat opieki nad ZHP) w Sanktuarium Męczenników Kanadyjskich w Midland podczas rocznej polonijnej pielgrzymki.

NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA 2010 – 2017

- 2010 - VIII Zlot Stulecia "Twierdza" w Zegrzu, Polska. Z Kanady brało udział ponad 350 osób z Kanady.

- **2010** - Z okazji 100-lecia harcerstwa polskiego, Zarząd Okręgu zorganizował Mszę Świętą w Katedrze Św. Michała w Toronto oraz pielgrzymkę pieszą całej akcji letniej na Kaszubach do kościoła Matki Boskiej w Wilnie.

- **2013** - Światowy Zjazd Wędrowniczy "Siła" w Banff, Kanada. Brało udział 60 osób.

- **2014** - Zarząd Okręgu ZHP Kanada zorganizował wyjazd do Włoch którego głównym celem było uczestnictwo w uroczystościach 70tej rocznicy walki o Monte Cassino. Delegacja z Okręgu Kanada składała się z 9 osób włącznie z Przewodniczącą Okręgu.

- **2014** - Zarząd Okręgu zorganizował peregrynację relikwii patrona Harcerstwa Polskiego bł. ks. phm. Stefana Frelichowskiego oraz uroczystą Mszę Świętą w Kaplicy pod Sosnami podczas Akcji Letniej na Kanadyjskich Kaszubach.

W Mszy Świętej uczestniczyło ponad 600 zuchów, harcerek i harcerzy z Hufców z Ontario i Quebec. Również uczestniczyło około 1500 rodziców i Przyjaciół Harcerstwa.

- **2014** - Poświęcenie tablicy pamiątkowej przy Pomniku "Szarych Szeregów" na Kaszubach w 70-tą rocznicę Powstania Warszawskiego.
- **2014** - Nowy Statut "Polish Scouting Association in Canada" został opracowany i zatwierdzony.
- **Renesans** harcerstwa na zachodzie
- Po kilkuletnim zawieszeniu działalności, założono jednostki harcerskie w prowincji Alberta
- W **2016** uczestniczyło w nich około 115 dzieci i młodzieży.
- **2014** - 50-lecie Hufca "Watra"
- **2015** - Obchody 60-lecia Zarządu Okręgu w Kanadzie.
- **2016** - 1050-lecie Chrztu Polski - uroczysta Msza Święta podczas Akcji Letniej na Kaszubach.
- **2016** - Wizyta Prezydenta Polski, Andrzeja Dudy z małżonką, do Kanady. Harcerki i harcerze pełnią honorową służbę przy każdym przystanku Pana Prezydenta w Ontario: składanie wieńców przy pomniku Katyńskim w Toronto, przy cmentarzu Armii Hallera w Niagara-on-the-Lake, i przy spotkaniu z Polonią w Mississauga.

Hm. Teresa Berezowska
Prezes Zarządu Głównego
Kongresu Polonii
Kanadyjskiej

Andrzej Duda
Prezydent Polski

Hm. Stanisław Reitmeier
Mistrz Ceremonii

71

IX Światowy Zlot ZHP –Tamaracouta, Québec

05.08.2017

06.08.2017

IX ŚWIATOWY ZLOT ZHP
TAMARACOUTA, KANADA
2017
SZLAK PRZYSZŁOŚCI

2017 - IX Światowy Zlot ZHP – Tamaracouta, Québec organizowany przez Zarząd Okręgu Kanada. Około 1300 uczestników, około 500 z Kanady.

05.08.2017

2017 - IX Światowy Zlot ZHP –Tamaracouta, Québec organizowany przez Zarząd Okręgu Kanada. Około 1300 uczestników, około 500 z Kanady.

Uczestnicy i Członkowie

- Grono instruktorskie emigracji powojennej starzeje się – wielu odeszło na wieczną wartę
- Ich wychowankowie wkraczają w wiek emerytalny (zawodowo) – działają w komisjach prób na stopnie instruktorskie, zajmują się kształceniem, przygotowaniem kolejnych pokoleń instruktorek i instruktorów do kontynuowania pracy harcerskiej w Kanadzie (tzw. succession planning)
- Pełnią także rolę wspierającą – zajmują się archiwum, rejestracjami instruktorskimi, itp.
- Na czołowych funkcjach w obu chorągwiach są instruktorki i instruktorzy – drugie pokolenie wychowanków chorągwi
- Wnukowie polonii powojennej oraz dzieci nowej polonii (wszyscy urodzeni/wychowani w Kanadzie – razem współdziałają.

- Zapisują swoje dzieci do jednostek skrzatów i zuchów.
- Poziom znajomości języka polskiego obniża się - co będzie dalej?
- Około 90% harcerstwa działa w prowincji Ontario – Hufiec Watra jest w zasadzie “chorągwią w chorągwi”

PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDU OKRĘGU

15.V.1955 - 01.IX.1957	Dz.h. Władysław J. Wrażej, dr.
01.IX.1957 - 07.IX.1959	Hm. Stanisław Orłowski
07.IX.1959 - 04.IX.1961	Dz.h. Stefan Grzybowski, dr.
04.IX.1961 - 10.X.1963	Hm. Stanisław Orłowski
10.X.1963 - 04.IX.1967	Dz.h. Władysław Gertler
04.IX.1967 - 23.XI.1969	Dz.h. Stefan Malicki
23.XI.1969 - 31.X. 1976	Hm. Stanisław Orłowski
31.X. 1976 - 26.XI.1978	Hm. Jan Kaszuba
26.XI.1978 - 04.XI.1984	Hm. Zofia Stohandel
04.XI.1984 - 04.XI.1988	Hm. Stanisław Brodzki
04.XI.1988 - 17.XI.1990	Hm. Stanisław Halek
17.XI.1990 - 03.X.1993	Hm. Jerzy Burski
03.X.1993 - 18.X.1997	Hm. Stanisław Podkowiński
18.X.1997 - 04.XI.2000	Hm. Elżbieta Morgan
04.XI.2000 - 04.XI.2006	Hm. Teresa Berezowska
04.XI.2006 - 02.III,2013	Hm. Krystyna Reitmeier
02.III,2013 -----	Hm. Halina Sandig

KOMENDANCI

Komendantki Chorągwi Harcerek

1952-1958	Hm. Zofia Stohandel
1958-1960	Hm. Zofia Halek
1960-1962	Hm. Krystyna Burska
1962-1964	Hm. Zofia Halek
1964-1967	Hm. Krystyna Burska
1967-1973	Hm. Zofia Halek
1973-1976	Hm. Zofia Stohandel
1976-1980	Hm. Krystyna Burska
1980-1984	Hm. Stefania Błaszcyk
1985-1988	Hm. Hm. Hanna Sokolska
1988-1991	Hm. Zofia Podkowińska
1991-1994	Hm. Elżbieta Morgan
1994-1997	Hm. Krystyna Reitmeier
1997-2001	Hm. Anna Mazurkiewicz
2001-2003	Hm. Danuta Figiel
2003-2005	Hm. Irena Wilowska
2005-2013	Hm. Krystyna Pogoda
2013-2018	Hm. Barbara Wozniak
2018 -----	Hm. Monika Karska-Emin

Komendanci Chorągwi Harcerzy

1953-1955	Hm. Stanisław Orłowski
1955-1956	Hm. Franciszek Gładki
1956-1957	Hm. Kazimierz Milej
1957-1958	Hm. Stanisław Halek
1958-1960	Hm. Marian Różewicz
1960-1961	Hm. Z. Stohandel
1961-1963	Hm. Z. Podkowiński
1963-1965	Hm. Stanisław Brodzki
1965-1968	Hm. Kazimierz Stohandel
1968-1969	Hm. Longin Pawłowski
1969-1971	Hm. Jan Kaszuba
1971-1974	Hm. Stanisław Halek
1974-1976	Hm. Witold Rybka
1976-1980	Hm. Jerzy Burski
1980-1984	Hm. Stanisław Z. Podkowiński
1984-1990	Hm. Bolesław Kuczewski
1990-1995	Hm. Włodzimierz Ziemia
1995-1998	Hm. Andrzej Mahut
1998-2002	Hm. Włodzimierz Ziemia
2002-2004	Hm. Leszek Muniak
2004-2011	Hm. John J. Tomczak
2011-2017	Hm. Rafał Biłyk
2017 -----	Hm. Michał Sokolski

OKRĘGOWI KIEROWNICY O.P.H.

1955 - 1958	Dz.H. Helena Fedorowicz
1958 - 1960	Dz.H. Władysław Gertler
1960 - 1964	Dz.H. Stanisław Lewicki
1964 - 1969	Dz.H. Rudolf Kogler
1969 - 1971	Dz.H. Jerzy Woyzbun
1971 - 1977	Dz.H. Irena Fedorowicz
1977 - 1982	Dz.H. Tomasz Januszewski
1983 - 1986	Dz.H. Irena Fedorowicz
1986 - 2000	Dz.H. Wanda Kalinowska
2000 - 2008	Dz.H. Halina Knutel
2008 -----	Dz.H. Barbara Stadnik

Kapelani Okręgu

1959 - 1974	Ks. Phm. Jan Sajewicz, O.M.I.
1974 - 1986	Ks. Hm. Antoni Bagsik, O.M.I.
1986 - 1995	Ks. Hm. Zbigniew Olbryś, T.Ch.
1995 - 1997	Ks. Phm. Marian Gil, O.M.I.
1997 - 2000	Ks. Tadeusz Nowak, O.M.I.
2000 - 2007	Ks. Hm. Zbigniew Olbryś, T.Ch.
2007 - 2010	Ks. Pwd. Tadeusz Nowak, O.M.I.
2010 - 2013	Ks. Pwd. Paweł Ratajczak, O.M.I.
2013 -----	Ks. Janusz Błażej, O.M.I.

BRAWO DRUH ADRIAN

22/09/2018 – Warszawa

Przemówienie phm. Adriana Kani im. Związku Harcerstwa Polskiego w Sejmie RP na sesji podsumowującej V Zjazd Polonii i Polaków z zagranicy.

(Pełne nagranie: <https://www.youtube.com/watch?v=mO1YDZF9eb4>)

Szanowni Państwo, Druhny i Druhowie;

Jako jeden z nielicznych młodych uczestników 5-ego Zjazdu Polonii i Polaków z zagranicy czuję się zaszczycony, że mogę w mundurze harcerskim przemówić do Państwa na tej sesji podsumowującej Zjazd. Urodziłem się i wychowałem w Kanadzie, ukończyłem tam studia, mieszkam, pracuję i układam sobie życie. Uczestniczyłem w Zjeździe jako delegat Związku Harcerstwa Polskiego - światowej organizacji działającej poza granicami Polski. Jest to największa młodzieżowa organizacja polonijna, mamy około 8 tysięcy członków działające w 10 krajach.

W tym roku polscy harcerze i polskie harcerki na całym świecie obchodzą sto lat założenia Związku Harcerstwa Polskiego, bowiem w listopadzie 1918 roku w Lublinie odbył się zjazd przywódców harcerskich ze wszystkich ziem polskich i przez połączenie organizacji harcerskich z byłego zaboru pruskiego, Małopolski, Rusi, Rosji, Królestwa Kongresowego i Litwy ustanowiono jeden samoistny i niezależny od innej organizacji czy instytucji Związek Harcerstwa Polskiego. Stało się to możliwe dopiero w niepodległej Polsce.

Historia Związku Harcerstwa Polskiego i jego rozwój są nierozdzielnie połączone z walką o niezależność naszej Ojczyzny. W latach 20-tych i 30-tych ruch rozwijał się w Polsce i poza jej granicami, gdy harcerskie jednostki powstawały gdziekolwiek znajdowali się Polacy.

Jeszcze przed II wojną światową jednostki Związku Harcerstwa Polskiego działały m.in. w Argentynie, Belgii, Danii, Francji, Holandii, Kanadzie, Niemczech, Stanach Zjednoczonych i na Łotwie. Podczas II wojny światowej harcerze i harcerki walczyli nie tylko w Polsce, ale i na wszystkich frontach. Konspiracyjna praca harcerstwa w kraju jest obszernie udokumentowana. Natomiast o wiele mniej jest znana praca harcerska poza Polską w latach wojennych i po wojnie.

W 1946 roku zwołano Naczelną Radę Harcerską w Enghien we Francji z udziałem wszystkich jednostek terenowych wraz z reprezentacją Szarych Szeregów z Polski. Postanowiono kontynuować pracę harcerską na emigracji, ponieważ w Polsce działalność harcerstwa w oparciu o Prawo i Przyrzeczenie była tępiona przez reżim komunistyczny. Praca ta opierała się na statucie z 1936 roku, zachowując ciągłość prawnego-organizacyjną z doktorem Michałem Grażyńskim na czele. Od tego czasu bez przerwy władze naczelne ZHP koordynują z Londynu pracę jednostek harcerskich powstających na całym świecie nigdy nie odstępując od zasad założyciela skautingu Lorda Baden-Powell.

Dzięki tej determinacji władz ZHP trzymających się korzeni ideowych harcerstwa wiele pokoleń dzieci polonijnych ma niesamowitą okazję i szczęście, aby nie tylko wychować się w kulturze polskiej i poznać ważną i bogatą historię Polski, ale zarazem kontynuować poczucie patriotyzmu oraz zasady służby Bogu, Ojczyźnie i Bliźnim.

Właśnie to pojęcie służby, tak potrzebne w dzisiejszym świecie, odróżnia harcerstwo od innych organizacji młodzieżowych i polonijnych. Służba ta ujawnia się w zaangażowaniu harcerzy i harcerek, instruktorek i instruktorów w pracę społeczną oraz udział w organizacjach polonijnych i polskich, a także w stowarzyszeniach zawodowych polskich i miejscowych w krajach zamieszkania.

Chciałbym podkreślić ważną rolę jaką spełniają nasi kapelani harcerscy przy wskazaniu naszego drogowskazu moralnego. W tym miejscu przypominam o ogromnym poparciu, który nam zawsze udzielał śp. Ksiądz Arcybiskup Szczepan Wesoły m. in. odwiedzając nasze obozy i zloty. Niech odpoczywa w pokoju wiecznym.

Mamy taki zwyczaj harcerski, że na zakończenie dnia po miłym obcowaniu z drużyną przy ognisku dzielimy się gawędą. Kiedy byłem młodym harcerzem w Toronto pojechałem z moją drużyną do domu opieki na Roncesswólce, gdzie mieszkali seniorzy polskiego pochodzenia. Przygotowaliśmy świąteczny występ Bożonarodzeniowy wspólnie śpiewając kolędy. Na koniec wieczoru podawaliśmy seniorom ciepłe napoje oraz mieliśmy okazję z nimi porozmawiać.

Podszedłem do starszego pana, który przedstawił się jako pan Józef. Dowiedziałem się, że pan Józef, tak jak wielu z naszych dziadków przeżył okres II wojny światowej w kraju jako młody chłopiec. Opowiadał mi o okrutnych warunkach, jak ich dom był zniszczony, jak jego rodzina zginęła w zawierusze wojennej, jak walczył jako młody chłopiec w Powstaniu Warszawskim, jak

później obawiając się komunistycznej rzeczywistości uciekał przez Europę i wylądował w Kanadzie.

Cały czas słuchając tej tragicznej historii nie mogłem pozbyć się myśli, jak trudne musiało być jego młode życie. Nagle powiedział, jakby świadomy moich myśli “Ale wiesz co, w pewnym sensie wy młodzi w dzisiejszych czasach macie nawet trudniejsze życie”. Byłem kompletnie zaskoczony i zdziwiony tym stwierdzeniem, że po prostu milczałem. On kontynuował, “Kiedy ja byłem młody to była wojna i nie miałem wyboru, nie miałem innej opcji po prostu musiałem walczyć o wolność moją i o przyszłość polskiego narodu. A wy jednak macie wiele opcji.

Codziennie musisz zdecydować co będziesz dzisiaj robił. Każda decyzja może przynieść dobre lub złe konsekwencje, czasami nawet niezależnie od twoich intencji. Mam tylko nadzieję, że jeżeli będziesz żył z tą świadomością że tysiące polskich weteranów przelało krew w walce o wolność, to będziesz się starał podejmować jak najwięcej dobrych decyzji”. Podziękowałem panu Józefowi za jego czas i powróciłem do domu z całkiem zmienioną perspektywą.

Zdecydowałem, tak jak wielu instruktorów i instruktorek harcerskich, że pozostanę harcerzem na zawsze, ale nie tylko dlatego, że w harcerstwie doświadczam niesamowite przygody na łonie natury tworząc ściśle przyjaźnie na całe życie, ale przede wszystkim bo czuję, że przez harcerstwo stałem się pełnowartościowym człowiekiem, chętnym do podejmowania pożytecznych decyzji i do służby Bogu, Ojczyźnie i Bliźnim.

Chciałbym zakończyć gawędę słowami ks. Kazimierza Lutosławskiego, projektanta Krzyża Harcerskiego w 1913 roku na wzór Orderu Virtuti Militari – „Harcerstwo to nie jest coś, co się umie, ale coś, czym się jest”.

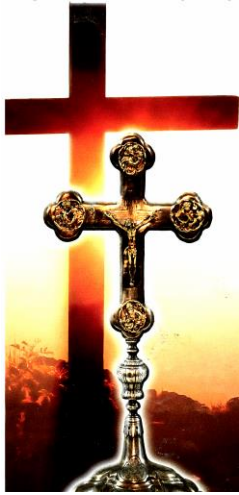
Od czasu kiedy ZHP rozpoczęło działalność poza granicami Polski przeszło przez jego szeregi kilkadziesiąt tysięcy młodych Polek i Polaków z kilku pokoleń. Jestem tylko jednym z nich. Są starsi ode mnie instruktorzy i rośnie młode pokolenie. Nasza ponad stuletnia historia pełna jest szlachetnych czynów i wzorców.

Nie zapominamy o nich. Bierzymy z nich przykład jak żyć i jak być dobrymi ludźmi. Czuje się spadkobiercą ideałów, które harcerstwo pielęgnuje przez ponad sto lat, które są nadal aktualne i dają mi narzędzia do codziennego życia, takie jak pewność siebie, przywództwo, tolerancja, chęć pomocy innym i respekt dla drugiego człowieka.

Serdecznie dziękuję państwu za uwagę z harcerskim pozdrowieniem „Czuwaj”!
Adrian Kania, phm

Peregrynacja Relikwii Krzyża Świętego

Wspólnota parafii św. Maksymiliana Kolbe w Mississauga, Ontario doświadczyła w dniach 7-14 października niecodzienne przeżycie-- Peregrynację Relikwii Drzewa Krzyża Świętego.

Począwszy od uroczystego wniesienia relikwii do naszej świątyni przez Ks. Biskupa Antoniego Długosza aż po Jej pożegnanie z udziałem wszystkich organizacji kościelnych i parafialnych, tysiące wiernych z wielu parafii Mississauga Toronto i okolic przez tydzień miało sposobność wzmocnić wiarę, napełnić się nadzieją i pogłębić miłość do Boga i bliźniego.

Jak zwykle w naszej parafii, w uroczystościach brało czynny udział harcerstwo ze szczepów Wigry i Wieliczka, uczestnicząc ze sztandarami w procesjach i stojąc na warcie w czasie nocnego czuwania przy relikwiach.

Ciekawa jest historia odnalezienia Krzyża. Po śmierci i Zmartwychwstaniu Jezusa Rzymianie w obawie przed szybkim rozrostem chrześcijaństwa zasypali zarówno miejsce Ukrzyżowania jak i Grobu Jezusa i zbudowali na nich świątynie pogańskie. Dopiero w czasie panowania cesarza Konstantego, kiedy za pomocą Edyktu Mediolańskiego chrześcijaństwo zostało zlegalizowane, św. Helena, matka cesarza, około AD 324 wyruszyła do Ziemi Świętej poszukując śladów i pamiątek po Chrystusie. Zburzenie pogańskich świątyń doprowadziło do odnalezienia w wykopaliskach trzech krzyży. Na jednym z nich znaleziono resztki *titulusa*-tabliczki z napisem "Jezus Nazareński, Król Żydowski".

Św. Helena podzieliła Krzyż Chrystusa na trzy części, aby ofiarować je głównym ówczesnym ośrodkom chrześcijaństwa: Jerozolimie, Rzymowi i Konstantynopolowi. Z czasem część rzymską podzielono na wiele drobnych kawałeczków, aby każda znacząca świątynia w Europie mogła mieć małą cząstkę tej cennej relikwii.

W Polsce relikwie znajdują się w kilku świątyniach, m.i.n. w kościele Podwyższenia Krzyża Świętego w pobliżu Jasnej Góry skąd zawitała do naszej wspólnoty. Częstki Krzyża zamknięte są w małym srebrnym krzyżyku, który spoczywa w drogocennym, pozłacanym relikwiarzu.

Do nas relikwia przybyła dzięki usilnym staraniom O. Proboszcza Janusza Błażejaka, OMI Kapelana Okręgu Kanada a przywieziona przez Biskupa Antoniego Długosza Częstochowy.

Peregrynacja Relikwii Krzyża Świętego na pewno pozostanie na zawsze w pamięci młodzieży harcerskiej jak i wszystkich którym dane było ją doświadczyć.

Św. Helena przekazuje drzewo Krzyża Świętego swojemu synowi cesarzowi Konstantynowi

Opracowała A. Lopinska, dz. h.

NA WIECZNĄ WARTĘ

Śp. ks. Arcybiskup Szczepan Wesoły

Urodzony 16 października 1926r. w Katowicach, odszedł do Pana dnia 28 sierpnia 2018r.

**Oddany sprawom Polonii Świata.
Duszpasterz Emigracji Niepodległościowej.
Wielki przyjaciel Związku Harcerstwa Polskiego.**

Od sierpnia 1944r. radiotelegrafista w oddziałach łączności 2.Korpusu Polskiego
Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie.

Po wojnie pozostawał we Włoszech i w Wielkiej Brytanii.

W latach 1951-57 studiował w Rzymie w Papieskim Kolegium Polskim oraz
na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim.

Przez wiele lat duszpasterz polskich imigrantów we Włoszech.

W latach 1980-2003 delegat Prymasa Polski do spraw duszpasterstwa emigracji.

U honorowany Orderem Orła Białego,

Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski oraz wieloma innymi odznaczeniami.

Bliski współpracownik św. Jana Pawła II, wielki patriota, troskliwy duszpasterz,
przyjaciel Polonii na całym świecie **Wieczny odpoczynek racz Mu dać Panie.**

Cześć Jego pamięci!

NA WIECZNĄ WARTĘ

Ś p. Hm. Stefania Michalina Błaszyk

20-IX-1924 06-VIII-2018

Urodziła się w miejscowości Brody, koło Lwowa. W 1940 wraz z rodziną została wywieziona do Związku Radzieckiego. W czasie wojny, poprzez Indie, dostaje się do Afryki. Po ukończeniu liceum ogólnokształcącego w Masindi (Uganda) wyjeżdża do Tangeru (Rodezja). Tam kończy kurs nauczycielski, po którym uczy w szkole podstawowej w Massindi..

W 1948r. wyjeżdża do Anglii, gdzie zapoznaje swojego męża z którym w 1956r. imigruje do Kanady. Tu skupia się na wychowaniu dzieci, Ewy i Andrzeja oraz pracy harcerskiej w Chorągwi Harcerek w Kanadzie. Podczas Złotu na Monte Cassino w 1969r. jest Komendantką kanadyjskiej wyprawy zlotowej Chorągwi Harcerek. W latach 1980-84 jest Komendantką Chorągwi Harcerek w Kanadzie. Po kilku latach pracy w redakcji Wici zostaje w roku 1996 zostaje jego naczelną redaktorką, a pracę w redakcji kontynuuje do roku 2015.

W latach 60-tych pracuje na różnych stanowiskach w St. Stan-Casimir Polish Parish Credit Union i uczy też w polskiej szkole. Przez długie lata, w wydawanym przez Credit Union miesięczniku w dziale pod nazwą „Kącik Harcerski” pisze artykuły na tematy dotyczące harcerstwa. Jeden z nich załączamy poniżej.

„Niechaj i innym szczęście da, harcerska dola radosna ...

„Ile razy siedząc gromadnie przy ognisku, na polanie leśnej otoczonej pięknymi drzewami, wchłaniając czyste pachnące, wieczorne powietrze śpiewaliśmy tę piosenkę. Czy zastanawialiśmy się wtedy poważnie nad znaczeniem tych pięknych słów ? Dać szczęście innym, zastanowić się nad losem innych ? Czy mamy siostrzane podejście dla innych? Czy wiemy coś o ich przyjemnościach, ich potrzebach, ich nieszczęściach? Czy możemy im w czymś pomóc? pocieszyć? A może nawet nakarmić?

Każda harcerka myśli o innych, stara się zrozumieć innego człowieka. Napewno każda spotkała się nieraz z taką sytuacją? Czy pomyślała wtedy czy można w jakiś sposób zaradzić, pomóc w takiej sytuacji? A to jest zadaniem każdej harcerki. Pomagać innym. Przewidywać ich potrzeby - to nasz obowiązek. A potrzeb w obecnym świecie jest bardzo dużo. Otaczają nas naokoło tacy potrzebujący. Czasem dobre słowo, pociecha - wystarczy. Trzeba tylko na to zwrócić uwagę. Pomyśl, rozejrzyj się, a napewno znajdziesz mnóstwo okazji - nawet wśród najbliższych koleżanek -harcerek.

Siedząc wspólnie przy ognisku na ślicznej polanie - na przykład na naszych kanadyjskich Kaszubach - myślimy o naszych szczęśliwych chwilach. Piękna przyroda pomaga nam starać się być lepszą, kochać Boga, który nas raczy tymi dobrami. Widzimy w przyrodzie Twórcę i potężne dzieło Boże. Piękno przyrody nastroja nas odpowiednio. Chyba lepiej widzimy potrzeby innych. Poznajemy tajemnicę ich charakteru. Harcerstwo jest właśnie po to, żeby stwarzać takie warunki.

Wydaje mi się, że po zakończeniu ogniska, po modlitwie, każda staje się trochę lepsza. Będzie zdolna poznać potrzebę innych, będzie się starała im pomóc. Piękno przyrody gdziekolwiek będziemy pomoże im w tym. Kochajmy więc Boga, kochajmy bliźnich, kochajmy i poznawajmy przyrodę”.

Cześć Jej pamięci!

Jubileusz 35 lecia Szczepów „Zorza” i „Warszawa”

W tym roku szczepy „Zorza” i „Warszawa” obchodzą piękny jubileusz 35 lat pracy harcerskiej. Uroczystość rozpoczęliśmy apelem na którym członkowie naszego KPH otrzymali srebrne i złote odznaki za wieloletnią pracę przy naszych szczepach. Na apelu również szczep Warszawa przeprowadził swój obrzęd zmiany szczepowego. Phm. Adrian Kania, przekazał funkcję h.o.. Pawłowi Wiench. . Na końcu apelu każdy szczep wkopał w ziemię „time capsule” które planujemy wykopać za 15 lat, na uroczystości 50-cia lecia!

Po apelu była uroczysta Msza św. z udziałem harcerzek i harcerzy, a bezpośrednio po Mszy św. odbył się kominek. Na kominku wszystkie jednostki miały szansę zaprezentować coś ze swoich ulubionych zajęć. Skrzaty „bawiły” nas „paluszkami”, zuchy postawiły nas na nogi na płas „na wysokim buku” i nauczyli nas praw zuchowych. Harcerki i harcerze przygotowali pokazy o swoich przeżyciach na obozach.

Na kominku również nie brakowało historii. Poza wystawą o naszych początkach były też opowiadania o naszych fundatorach. Harcmistrzyni Ania Szulc, hm. opowiedziała nam o O. Hm. Zbigniewie Olbrysiu, któremu tak dużo zawdzięczamy. Druh Adrian Kania przeczytał list od Hm. Zbyszka Kowalczyka o tym jak powstała piosenka „Kaszubskie Noce”.

Na koniec kominka zostało ogłoszone, że kapelanem naszych Szczepów został O. pwd. Adam Słomiński, SChr.

Dla nas w Scarborough był to piękny i uroczysty dzień który zostanie w naszej pamięci na wiele, wiele lat. Jak to dobrze widzieć ile radości i bogactwa przynosi nam harcerstwo!

Poniżej dołączam wspomnienia, odczytane na kominku, które przybliżają historię naszych Szczepów, Ani Mychajłowycz, hm. naszej pierwszej szczepowej, oraz moje czyli dhny Katarzyny Przybylskiej, pwd. obecnej szczepowej, które przybliżą historię naszych Szczepów. Czuwaj!

Katarzyna Przybylska, pwd.
Szczepowa Szczepu „Zorza”

Niestety nie mogę być z Wami

Czuwaj! Szanowni goście!

Gratuluje z okazji 35 rocznicy istnienia szczepów Zorza i Warszawa, i szkoda że nie mogę być obecna na waszej uroczystości.

Harcerstwo ma bogatą historię. W latach 1910 Druhna Małkowska z mężem zaczęli ruch dla młodzieży wspierając sport, miłość przyrody, i bliźniego, a najważniejsze, miłość Boga i Ojczyzny. Jednostki brały udział w obronie Polski podczas pierwszej i drugiej wojny światowej. W latach 1950tych, po wojnie, Polacy, harcerze i harcerki, byli w różnych krajach poza Polską – w Anglii, Afryce, Kanadzie, Stanach itd. Mając na myśli Ojczyznę i jak zachować kulturę, język, i miłość do niej zakładali jednostki harcerskie w tych krajach poza Polską. W trudnych warunkach, z wysiłkiem duchowym, czasowym i finansowym ruch harcerski poza Polską rozkwitł.

Na początku lat 1980 nowa fala imigrantów z Polski przyjechała do Kanady i wiele z tych zamieszkało w Scarborough. Było mnóstwo rodzin z młodymi dziećmi. Szukając jak zaangażować młodzież, jak również utrzymać język i miłość do Ojczyzny założyli drużynę harcerek i drużynę zuchów dziewcząt. Wiele instruktorów już mieszkających w Toronto od lat chętnie zgłosiło się do pracy:

Druhna i Druh Stohandel, Druhna E. Mahut, Druhna R. Sadowska. W tym czasie również ja dostałam telefon od Druhny Mahut pytając czy mogłabym pomóc przy jednostkach żeńskich. Dotarła również wspaniała wiadomość że Ks. hm. Olbryś, przylatuje do Scarborough z Kalifornii aby pomóc założyć parafię, i zająć się harcerstwem ogólnie, a jednostkami męskimi szczególnie.

Początki były chaotyczne, ale z czasem znaleźli się ochotnicy którzy zapisali się do ZHP i podjęli funkcje w szczepach. Ważny to był dzień, kiedy dowiedziałyśmy się, że otrzymamy sztandar po wychowaniu pierwszej instruktorki – Druhny Moniki Kata.

Bardzo się cieszę że 35 lat później Szczepy Zorza i Warszawa dalej wychowują nowe pokolenia. Życzę wam dalszej współpracy aby te jednostki zawsze działały w duchu harcerskim.

Czuwaj,
Anna Mychajłowycz, hm

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO

POLISH SCOUTING ASSOCIATION IN CANADA
INC.

Komenda Chorągwi Harcererek w Kanadzie

Szczep „Zorza” w Scarborough

14 październik 2018r.

Czuwaj!

Jesienią 1983r szczep harcererek „Zorza” rozpoczął swoją działalność przy kościele Matki Bożej Królowej Polski w Scarborough. Ks. Zbigniew Olbryś, dh i dhna Stochandel, dhna Ewa Mahut, dhna R. Sadowska, i dhna A. Mychajłowycz wysłuchali prośb polskich rodzin i stworzyli ruch harcerski w tym mieście. Początki nie były łatwe, ale z wielkim poświęceniem, pracą, i determinacją to piękne dzieło powstało i z czasem „Zorza” stała się jednym z najsilniejszych szczepów w rejonie Toronto.

Tu, na obcej ziemi, dla Polaków którzy dopiero co opuścili swój kraj rodzinny, ten ruch był niesamowicie ważny. Właśnie tu mogli liczyć na to że ich dzieci nauczą się tych najważniejszych wartości: Bóg, Honor, Ojczyzna. Tu kultywowano język, historię, i kulturę polską, która w młodym pokoleniu, wychowywana z dala od Ojczyzny wznicała miłość i przywiązanie do niej. Rodzice, widząc jak cenne jest to harcerstwo chętnie poświęcali swój czas i energię żeby pomóc naszemu szczepowi rozkwitnąć, żeby uczynić wszystko co się da, aby ich dzieci mogły skorzystać z tego daru.

Ja byłam jedną z tych dzieci. Jesienią 1983r kończyłam 4 latka. Nie pamiętam dużo szczegółów rozwijania się naszego szczepu, ale pamiętam atmosferę wspólnoty, zapału, i dumy z tego dzieła które się tworzyło. Pamiętam godziny spędzone przy kościele, jak rodzice z księdzem układali plany na naszą działalność. Pamiętam pierwsze nasze obozy na Kaszubach. Pamiętam moją matkę która późnymi wieczorami szła mi mundur, bo nie było wtedy składnicy do której można było się zwrócić. Pamiętam jak mój ojciec na naszywce do munduru, złotą farbą domalowywał orzełkowi koronę, bo naszywki sprowadzone z Polski w tych latach miały orzełka bez korony. Takie były początki.

W późniejszych latach nieprzyjemne wydarzenia spowodowały że szczep Zorza rozbił się na części. Ale podobnie jak nasza Ojczyzna, nie dał się zniszczyć. Nasz szczep powstał z kolan, i zaczął działać na nowo, i z siłą i dumą ruszył dalej, i kwitnie, i żyje.

Dziś, w roku 2018, obchodzimy naszą 35 rocznicę istnienia. Wraz z moimi skrzatami, zuchami, harcerkami, wędrowniczkami, i ich rodzicami z radością celebруем nasz jubileusz. Dzięki zaangażowaniu tak wielu ludzi, przez tak wiele lat, szczep Zorza trwa. Wszystkim dalszym pokoleniom, życzę dzisiaj tej samej werwy, zapału, i dumy do dalszej pracy harcerskiej. Ale najbardziej życzę bezgranicznej miłości do Boga Ojca, i Polski, której wszyscy jesteście synami i córkami.

Czuwaj!

Katarzyna Przybylska née Piro, pwd.

Szczepowa Szczepu „Zorza”

Kominek Instruktorski - Konsulat RP w Toronto

Droгие Druhny i Druhowie,

Konsul Generalny RP, Pan Krzysztof Grzelczyk, odnosząc się do uchwały Senatu RP ustanawiającej rok 2018 Rokiem Harcerstwa, zwrócił się do Zarządu Okręgu z propozycją zorganizowania kominka instruktorskiego w ogrodzie Konsulatu RP w Toronto na jesieni.

Przewodnicząca Zarządu Okręgu, hm. Halina Sandig otrzymała potwierdzenie od Pana Konsula odnośnie daty. Przekazuje poniżej detale.

Kominek instruktorski odbędzie się w czwartek 6 września 2018 o godz. 19:00. (w mundurze) Adres: Konsulat Generalny RP w Toronto przy 2603 Lake Shore Blvd W, Etobicoke, ON M8V 1G5

Ponieważ ta data jest już za tydzień, i zależy nam na najliczniejszym udziale instruktorów i instruktoerek („później” jak i „wcześniej” urodzonych), bardzo proszę o potwierdzenie swej obecności (najpóźniej do piątku 31 sierpnia).

Z góry dziękuję,
Czuwaj!

Spotkanie w ogrodach Konsulatu RP w Toronto

Gawęda Przewodniczącej Zarządu Okręgu, hm. Halina Sandig

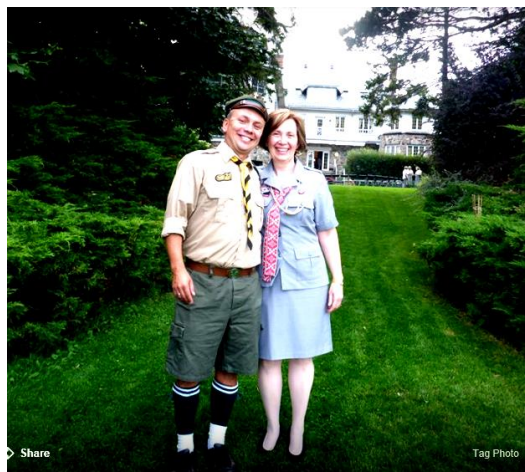
6.8.2018r.

Droгие Druhny, Drodzy Druhowie,

W tym roku odchodzimy dwie ważne rocznice: setną rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę oraz stulecie stworzenia Związku Harcerstwa Polskiego.

Bardzo cenię to, że możemy te rocznice razem świętować, w towarzyskim gronie instruktorskim, w tym pięknym ogrodzie Konsulatu Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie jesteśmy nie tylko w naszych sercach, ale także fizycznie, częściowo w Kanadzie i również częściowo w Polsce.

Patrząc się dookoła naszego kominka doceniam jakie

mamy bogactwo doświadczeń między nami. Każdy z Nas przeszedł własną drogą do tego momentu w swoim życiu instruktorskim. Niektórzy przyjechali do Kanady z Polski, niektórzy są urodzeni w Kanadzie, i nawet mamy między nami młodych instruktorów/instruktoerek którzy reprezentują już drugie pokolenie urodzone w Kanadzie.

Jako instruktorzy łączy nas to, że w pewnym momencie w naszym życiu coś (lub ktoś) zainspirowało nas do pracy społecznej, do zobowiązania się do służby wychowawczej, do służby Bogu, Polsce i Bliźnim.

Chciałabym podzielić się krótką historią. Idzie po ulicy Warszawy młoda kobieta, ma z 18/19 lat. Trzyma książkę o Kanadzie pt. „Kanada Pachnąca żywicą”.

To nie jest zwykły dzień, to nie jest zwykła książka. Rok 1942; Polska jest pod okupacją niemiecką, młoda kobieta jest łączniczką w podziemiu. Pod okładką książki są ukryte złote ruble (na opłacenie polskich agentów na wschodnim froncie). Nagle gwizdki i krzyki na ulicy... łapanka! niemiecki oficer łapie łączniczkę za ramię. Ona jest pewna, że to już koniec ... nagle stało się coś niesamowitego – oficer mówi Jej: " Uciekaj- biegnij na drugą stronę ulicy- spiesz się!"

Młoda łączniczka przeżyła Powstanie, niewolę i określną drogą ewentualnie znalazła się w Kanadzie. W naszej Kanadzie pachnącej żywicą. Wiele lat później, kiedy już była starszą panią, opowiadała tę historię swojej wnuczce.

Wnuczka patrząc się na swoją skromną, nieśmiałą Babcie spytała Jej się:” Babciu, powiedz mi jak znalazłaś tyle odwagi, by codziennie żyć w takim niebezpieczeństwie, być codziennie gotowa poświęcić swoje życie” . Jej Babcia uśmiechnęła się i odpowiedziała: „Przecież byłam na to przygotowana, byłam harcerką”.

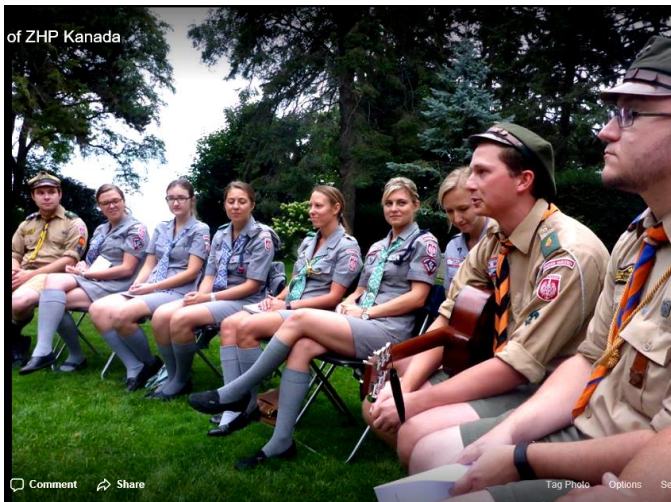
Druhny, Druhowie, jesteśmy spadkobiercami wszystkich bohaterów, harcerek i harcerzy, którzy walczyli o niepodległość i o wolność Polski. Mamy to wielkie szczęście, że mieszkamy w Kanadzie, w czasach spokojnych; że pełnienie naszej służby Polsce i Bliźnim, nie wymaga ofiary swojego życia. Nasza służba Polsce to dbanie o nasz wspólny język polski, zachowanie i przekazanie naszych wartości i tradycji ojczystych, oraz bronienie dobrego imienia Polski i Polaków. Służymy bliźnim, przez naszą pracę społeczną, czy to w harcerstwie czy w różnych organizacjach polonijnych.

Druhny i Druhowie, w tym Jubileuszowym Roku radujmy się z naszych osiągnięć, ale również patrzmy w przyszłość, wzdłuż „Szlaku Przyszłości” który zaczęliśmy budować na zeszłorocznym Światowym Zlocie ZHP. Zastanówmy się nad tym jak możemy przekazać „iskrę” inspiracji do głębokiego poczucia służby harcerskiej i pracy społecznej następnym pokoleniom harcerzy i harcerek. Czuwaj!

W OGRODZIE KONSULATU RP W TORONTO

Konsul Generalny RP, Pan Krzysztof Grzelczyk, odnosząc się do uchwały Senatu RP ustanawiającej rok 2018 Rokiem Harcerstwa, zwrócił się do Zarządu Okręgu z propozycją zorganizowania instruktorskiego kominka w ogrodzie Konsulatu. Kominek ten odbył się w czwartek 6 września o godz. 19:00.

Był śliczny ciepły wieczór, na wielkim trawniku który ciągnął się aż do jeziora Ontario, w dużym kręgu kilkadziesiąt krzeseł było ustawionych naokoło „sztucznego ogniska”.

oraz obecny personel konsulatu otrzymali śpiewniki harcerskie i entuzjastycznie włączyli się do śpiewu.

Hm. Halina Sandig, Przewodnicząca Zarządu Okręgu, powiedziała gawędę, dziękując Panu Konsulowi za ten miły wieczór. Na zakończenie wszyscy byli zaproszeni do Konsulatu, gdzie przy poczęstunku była okazja na rozmowy towarzyskie. Ewa Mahut, hm.

W liczonym gronie, umundurowani instruktorzy i instruktorki, młodzi i „wcześniej urodzeni”, i kilku członków OPH, razem z Panem Konsulem, jego małżonką, oraz kilkoma osobami z personelu konsulatu usiedli na krzesłach w kręgu. Pan Konsul serdecznie przywitał wszystkich zebranych.

Dwóch młodych instruktorów prowadziło program śpiewu, jeden z nich akompaniując nam na gitarze. Pan Konsul, jego małżonka

Z TERENU

„Harcerstwo woła! Muszę iść!”

Koszulki z takim hasłem nosili harcerze, którzy zebrali się na kolejnej „Akcji letniej”, obozie ZHP na Kaszubach! Również poczułem takie wołanie, i chociaż nigdy w Polsce harcerzem nie byłem, chciałem zobaczyć harcerstwo na emigracji! Przy okazji pierwszy raz przyjechałem na piękne kanadyjskie Kaszuby.

Tegoroczna akcja ZHP miała szczególny wymiar, bo odbywała się w stuletnią rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości oraz w stulecie powstania związku harcerstwa polskiego. Budujący był widok harcerek i harcerzy, dzieci i młodzieży urodzonej w Kanadzie, która podczas obozu poznawała i pasjonowała się historią Polski, szczególnie młodych harcerzy, ich rówieśników, którzy oddali życie za Polskę: obrońcy Lwowa, powstańcy warszawscy.

Obecność kapłana wśród harcerzy jest ważna. Podczas akcji letniej odprawiamy dla nich Msze św, odwiedzamy szczepy, obozy, żeby się pomodlić, poświęcić zbudowaną przez nich kapliczkę, porozmawiać, pośpiewać i posłużyć spowiedzią.

Największe wrażenie wywarła we mnie Msza w „katedrze pod sosnami” ze wszystkimi harcerzami i ich rodzinami oraz sobotni

wieczorny kominek harcerski. Klimat kanadyjskich Kaszub, jezior i lasów, śpiewów harcerskich... to wszystko przypomina Polskę. A pamięć o niej jest żywa, nawet wśród młodej polonii.

Często zastanawiamy się, jak zachęcić młodzież do Kościoła, gdzie ich szukać. W harcerstwie mamy ich bardzo blisko. Wystarczy z nimi być i pokazywać na Chrystusa...

Czuwaj! O. Paweł Pilarczyk, OMI

Wizyta w Albercie, krainie dzikiej róży (i wczesnej zimy)

Pod koniec września mieliśmy okazję gościć na naszym terenie bardzo specjalnych gości. Zanim śnieg spadł zdążyliśmy się spotkać w Calgary i Edmonton z kadrami oraz rodzicami.

Odwiedzili nas Drużyna Halina Sandig, hm, Przewodnicząca Zarządu Okręgu, Drużyna Barbara Stadnik dzh, Okręgowa Kierowniczka Przyjaciół Harcerstwa i Drużyna Michał Sokolski hm, Komendant Chorągwi Harcerzy. W pierwszy wieczór, podczas spotkania z kadrami, Drużyna Halina odebrała przyrzeczenie od siedmiu

nowych drużyn pracujących od roku przy jednostkach w Calgary oraz odnowienie przyrzeczenia od dwóch powracających.

Następnego dnia rano zanim wyruszyliśmy na północ do Edmonton odbyło się spotkanie z rodzicami z Calgary. Dojechaliśmy akurat na apel z okazji rozpoczęcia roku harcerskiego, po czym było spotkanie z rodzicami oraz kolacja i przemiana kominek z kadrami.

W ostatni dzień odwiedziliśmy najpierw parafię Św. Alberta w St. Alberta, AB, gdzie obecnie pracuje o. hm. Władysław Karciarz, OMI. Jest to pięknie położony kościół prowadzony przez Ojców Oblatów, przy którym jest także cmentarz i obszerny ośrodek tego zakonu.

To wyjątkowe i historyczne miejsce jest celem pielgrzymek. Stamtąd pojechaliśmy by uczestniczyć we Mszy św. którą odprawili O. hm. Władysław Karciarz OMI, oraz O. Mieczysław Burdzy OMI,

nowy kapłanem Harcerstwa w Edmonton. Serdecznie dziękujemy za wizytę i zapraszamy ponownie.

Agata Starczyk hm.
Hufcowa Hufca „Młody Bór” – Alberta

Przygody z „Andromedą” maj 2018

Harcerze ze Szczepu Bałtyk spędzili czas na biwaku „Andromeda” na Kaszubach w dniach 18-21 maja. Przygoda z gwiazdami rozpoczęła się już w piątek zaraz po przybyciu na nasz teren, gdzie bogini Andromeda przywitała harcerzy, równocześnie prosząc o pomoc. Jaką pomoc? O uwolnienie jej z łańcuchów nałożonych na nią przez inne konstelacje gwiazd.

Harcerze zostali podzieleni na zastępy. Każdy zastęp miał opaski w innym kolorze i wyruszając w teren mieli za zadanie dotrzeć do punktu świetlnego w kolorze odpowiadającym ich opaskom. W takim punkcie spotykali się harcerze z tego samego zastępu i odnajdywali jedną z konstelacji (członka Komendy): Serpens, Caput, Draco, Hercules i Bootes, które „skrępowały” Andromedę. Każda z konstelacji „opowiadała” o tym jak powstała i wręczyła harcerzom mapę nieba z oznaczonym jej miejscem wśród innych gwiazd, aby potem mogli sami odszukać ją w nocy. Nastąpiła już pora nocna, więc tak zakończył się pierwszy dzień biwaku.

Drugi dzień, jak przystało szczepowi wodnemu, poświęcony był zajęciom na wodzie. W porcie młodszy harcerze uczyli się wiązania węzłów i przygotowali się do wypłynięcia żaglówkami, a że zajęło im to sporo czasu, więc na wodzie byli stosunkowo krótko. W tym czasie starsi harcerze przygotowali albakory i na jeziorze rozegrali między sobą kilka gier.

Wszyscy byli zadowoleni z tych zajęć, gdyż towarzyszyła im piękna pogoda. Kończąc tę część dnia, posprzątałyśmy sprzęt. Wówczas znowu zawitała do nas Andromeda powiadamiąjąc nas, że na tym terenie rozbił się statek kosmiczny, więc powinniśmy poszukać jego części. Harcerze w zastępach udali się na poszukiwanie części które potem mieli wykorzystać do budowy własnych rakiet. Nastąpiła rywalizacja między zastępami na znalezienie jak największej i najlepszych części, aby zbudować i pomalować najładniejszą raketę.

Harcerze wykazali wielki entuzjazm w tej pracy i ostatecznie za najlepszą uznano raketę wykonaną przez zastęp Bootes.

Po obiedzie zajęliśmy się przygotowaniem ogniska co budziło największy entuzjazm wśród młodszych harcerzy, gdyż dla niektórych z nich było to pierwsze ognisko. Ognisko udało się nam rozpaścić ale płomień nie był zbyt jasny i wielki gdyż po sezonie zimowym drzewo było jeszcze dość mokre.

Na zakończenie dnia odbył się apel i wspólna modlitwa przed udaniem się na nocny wypoczynek.

W niedzielę rano pomaszerowaliśmy na Mszę św. Przed obiadem mieliśmy czas na gry takie jak np. żądła, kosmiczna mafia. Posileni obiadem wypłynęliśmy niemal na środek jeziora Wadsworth aż do Akwenu pierwszego aby tam pograć na wodzie.

Po kolacji przygotowaliśmy się na wspólne ognisko z harcerkami biwakującymi na Stacji Bucze oraz harcerzami ze Szczepu Podhale, które poprzedziła jeszcze ciekawa nocna gra. Gra prowadzona była w rywalizujących ze sobą zastępach a polegała na odnalezieniu lokalizacji, odczytanej z ułożonych poprzednio otrzymanych fragmentów mapy.

Zakodowany, symulowany spacer od liny do liny, używając paneli kontrolnych, jako pierwszy odgadł zastęp Herkules.

Poniedziałek to koniec biwaku więc po śniadaniu harcerze spakowali swoje rzeczy i przenieśli je do bramy wjazdowej. Andromeda nie zakończyła jeszcze swej działalności, pojawiła się w porcie i dała każdemu zastępowi ostatnie zadanie. A było to:

zastęp Serpens Caput musiał mieszać fiołki, by stworzyć miksturę. Boote musiał wytropić zagubione owcę i złapać niedźwiedzia. Draco

miały stworzyć przekąskę, przy ogniu Hercules ukraść jabłko. Po wykonaniu swych zadań wszyscy zgromadziliśmy się na boisku do siatkówki z dopiętymi „brylantami” w kształcie Andromedy. Biwak zakończyliśmy krótkim apelem, jeszcze chwila sprzątnięcia i wyjazd autobusami do domów. Czuwaj!

Robert Milaniak, HO Komendant biwaku „Andromeda”,

WYPRAWA WĘDROWNIKÓW ZE SZCZEP BAŁTYK

Biwak pod nazwą „Polemista” z tematem „Każde kontrowersje, to są tylko kolejne wersje” w Frontenac Provincial Park, Kingston, Ontario odbył się w dniach 1-3 czerwca, 2018.

Celem biwaku było wprowadzenie nowych wędrowników w świat wędrowniczy w różnych jego aspektach, a więc ćwiczenie sprawności takich jak pływanie na canoach, wędrowanie w nieznanym terenie lub szlakami leśnymi. Wędrownicy zgrupowani zostali w trzech patrolach o nazwach, „Kamień”, „Leśny Smok, i „Ojciec Sławomir” pod komendą patrolu „Bambo”.

Wyjechaliśmy w piątek wieczór z Mississauga w trzygodzinną trasę do parku Frontenac.

W drodze dostaliśmy się w strefę mocnej ulewy, która jednak stopniowo ustała zanim znaleźliśmy się na miejscu, o godzinie 10-tej w nocy. Szybko więc rozpakowaliśmy samochody i ustawiliśmy namioty. Tutaj miła niespodzianka! Spotkaliśmy wędrowniczki z Hufca Ogniwo!, a więc chwila wspólnej rozmowy przed pójściem spać.

Komenda musiała jeszcze trochę popracować, aby ostatecznie omówić program na następny dzień. Program był obszerny więc zamiast planowanej na sobotę pobudki o godzinie 7-mej zaczęliśmy dzień o godz. 6.30. Biwak rozpoczęliśmy oficjalnie porannym apelem.

W tym czasie patrol „Kamień” przygotowywał śniadanie, a była to jajecznica z dużą ilością boczku, która wystarczyła na wiele „dokładek”.

Zaraz po śniadaniu mieliśmy wyruszyć w trasę więc szybko spakowaliśmy niezbędne rzeczy osobiste, i wyjechaliśmy samochodami do Frontenac Outfitters, gdzie czekało na nas 9 kevlar canoe.

Obsługa z parku pomogła nam w dopasowaniu kapoków, otrzymaliśmy wiosła oraz instrukcję bezpiecznego

używania canoe. Trzeba było jeszcze zarejestrować wszystkich uczestników w biurze parku i wreszcie wyjechaliśmy do Salmon Lake, gdzie rozpoczęliśmy nasz spływ. Pogoda nie za bardzo nam sprzyjała, gdyż od rana wiał dość mocny i zimny wiatr, ale mimo wszystko trasę 10 km do pierwszego portażu przepełniliśmy w krótszym czasie niż było przewidziane.

Teraz czekała nas droga około 920 m, którą trzeba było przejść pieszo z ekwipunkiem na plecach i canoes na ramionach. W towarzystwie dużej ilości komarów i muszek doszliśmy do Little Clear Lake. To jezioro zgodnie z nazwą jest niewielkie i spokojne, więc mimo planowanej przerwy na obiad, zdecydowaliśmy się dotrzeć do następnego jeziora.

Tam znaleźliśmy następną trasę portażu, wciągnęliśmy canoes i skorzystaliśmy z przerwy, gdy komenda szukała miejsca dogodnego na odpoczynek i pierwszą gawędę, którą poprowadziła obożna wędrowniczka Ania Krupa. Tematem było „populacja świata, natura i technologia”.

Dla dyskusji nad tymi tematami wędrownicy podzielili się na 3 grupy. Pierwsza grupa miała przedstawić powody za zwiększeniem populacji na świecie, druga przeciwnie: co przemawia za zmniejszeniem populacji, trzecia zaś miała podsumować obie koncepcje i wyciągnąć wspólne wnioski.

A oto one: większa populacja stworzy problemy, które trzeba będzie rozwiązać. Pomocne w tym będą nowe technologie uwzględniające ochronę naturalnego środowiska przy rosnącej liczbie ludności na globie ziemskim. Takie rozwiązanie mogą być jednak skuteczne tylko przy współpracy wszystkich krajów.

Po zakończeniu tej części naszego programu wyruszyliśmy na drugi portaż, który nie był zbyt odległy (875m) ale tutaj krzyżowało się kilka różnych tras prowadzących w parku więc mieliśmy dokonać wyboru. W tym celu kilku z nas poszło w jednym kierunku, który jak się okazało nie prowadził nas do obranego celu, więc zawróciliśmy.

Druga trasa doprowadziła nas do Little Salmon Lake, bardzo spokojnego czystego jeziora. Tutaj wzmocniliśmy nasze siły jedząc kanapki oraz korzystając z pięknej pogody opalaliśmy się na plaży.

Wyłynęliśmy na nasz kolejny długi odcinek trasy mijając na jeziorze wędkarzy na canoe łowiących ryby. Dotarliśmy do drugiego brzegu, który wyglądał jakby przygotowany dla nas.

Wkrótce znaleźliśmy na skałce bardzo wygodne miejsce na wspólny obiad. Co prawda najpierw mieliśmy tylko zamiar zjeść „na zimno” „wraps”, ale zdecydowaliśmy zapalić ognisko, aby zjeść coś ciepłego. Wędrownicy w menażkach podgrzali mięso, na patykach podpłomyki,

a wędrowniczki przygotowały warzywa. Po takim odpoczynku wysłuchaliśmy gawędy komendantki wędrowniczek dhny Marty Czyżykiewicz na tematy etyczne.

Przed wyruszeniem do ostatniego portażu niektórzy zdecydowali się popływać w jeziorze, a inni „wskoczyli” do canoes. Ten ostatni odcinek był chyba najdłuższy (980m) i do tego prowadził przez kilka górtek, ale doświadczeni na poprzednich dwóch odcinkach dość łatwo pokonaliśmy go. Kilka minut później dopłynęliśmy do brzegu Salmon Lake, gdzie zostawiliśmy nasze canoes

przygotowane do odbioru przez obsługę Frontenac Outfitters i wróciliśmy na nasz teren.

Kończąc spływ byliśmy już trochę zmęczeni, więc zatrzymaliśmy się na plaży aby znowu trochę popływać i odpocząć. Skorzystaliśmy też z okazji, aby oglądnąć okolice. Teraz nastąpił podział zajęć, patrol „Ojciec Sławomir” przygotował kolację, patrol „Leśny Smok” zorganizował

ognisko, a patrol „Kamień” wybrał teren na nocną grę i przemyślał jej plan.

Wkrótce spotkaliśmy się w jadalni, aby wziąć udział w grze „triggers” przygotowanej przez wędrowniczki. Na kartkach wypisane było kilka pytań na które uczestnicy gry mieli odpowiedzieć krótko „tak” lub „nie”, zaś osoba prowadząca miała odgadnąć ile odpowiedzi padło na odpowiedź twierdzącą (tak), a ile na przeczącą (nie).

Nadszedł wreszcie czas na ognisko, na które zebraliśmy się już ubrani w mundury. Rozśpiewaliśmy się tak, jak to dawno się nie zdarzyło. Rozbrzmiały niemal wszystkie znane nam piosenki żeglarskie. Ognisko zakończyła krótka gawęda komendanta biwaku na temat podejmowanych decyzji oraz życia w społeczeństwie.

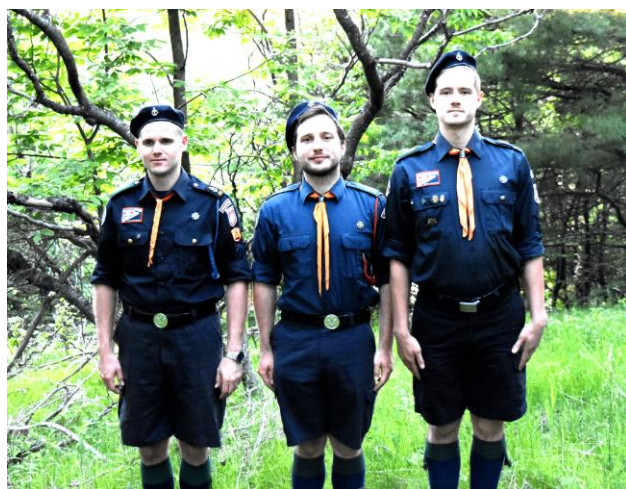
Po ognisku mieliśmy wieczorny apel, zdjęcie flagi i nocną grę. Podzieleni byliśmy na dwie grupy: atakujących i broniących miejsce dla zdobycia trzech „glowsticks” rozmieszczonych w większych coraz odstępach i trudniejszym terenie. Po dwudziestu minutach zwycięzcami zostali atakujący! Po tak aktywnym dniu wszyscy udali się spać.

Niedziela, ostatni dzień biwaku!

Pobudkę o godzinie 7-mej. Patrol „Leśny Smok” przygotował śniadanie, wspaniałe, owsiankę z dużą ilością owoców. Po porannym apelu w mundurach, spakowaliśmy wszystko co potrzebne na naszą dzienną wędrówkę. Na obiad zaplanowaliśmy chilli więc do bagaży trzeba było dołożyć palniki.

Tak przygotowani wyruszyliśmy szlakiem Big Salmon Lake Road, aby dojść do Bufflehead Trail o długości 12 km. Wkrótce jednak, przy pierwszym skrzyżowaniu, pełni energii po dobrym śniadaniu zdecydowaliśmy się na dłuższą o 5km trasę „Akron Lake Trail”.

Wędrując trzeba też odpocząć, więc na pierwszą przerwę zasiedliśmy przy małym jeziorku a równocześnie obserwowaliśmy otaczającą nas przyrodę. Wkrótce wróciliśmy na naszą ścieżkę prowadzącą przez las gdzie trzeba było zwracać uwagę na często pokazujące się kleszcze i inne robaki. Trochę już zgłodniaли szukaliśmy na trasie jeziora, gdzie moglibyśmy przyrządzić sobie obiad. I tak przeszliśmy całą wybraną trasę Arkon Lake Trail, ciągle bez obiadu.

Zdecydowaliśmy się więc dojść do Arab Lake krótszą trasą „Corridor Trail”, i tam wreszcie zjeść obiad, który jednak trzeba było przygotować. Na palnikach gotowaliśmy nasze „chilli” a na boku grzaliśmy kielbaski i cebulę, aby w końcu to wszystko połączyć. Smakowało wysmienicie.

Pogoda zaczęła się zmieniać, kropił deszcz więc szybko przystąpiliśmy do kolejnego punktu jakim była gawęda komendanta biwaku na temat dotyczący gospodarki energetycznej w Polsce, która aktualnie opiera się na węglu.

Staraliśmy się przedyskutować czy nadal powinien być utrzymany ten kierunek, który daje Polsce niezależność energetyczną, jako że opiera się na własnym źródle energii. A może stopniowo przestawić się na inne surowce energetyczne? Temat ten jest bardzo ważny w aspekcie ochrony środowiska i dlatego dyskusja była długa i rzeczowa.

Wracając na teren naszego obozowania zatrzymaliśmy się przy wejściu do parku, aby na istniejącym tam pomoście przeprowadzić obrzęd nadania naramienników 3ZDW nowym wędrownikom.

Niedziela to ostatni dzień naszego biwaku więc mimo iż wszyscy chcieliśmy pozostać jeszcze dłużej, zabraliśmy się do złożenia obozu, aby wziąć udział w apelu, kończącym nasz tak udany biwak. Jeszcze tylko umieścić rzeczy w samochodach i wyjeżdżamy w drogę powrotną do Toronto. Zgodnie z planem w Toronto ubraliśmy mundury i godz.. 17-tej wzięliśmy udział w Mszy św. na zakończenie roku drużyny wędrowniczej!

Czuwaj! Mateusz Bieńczyk, phm
Komendant Biwaku „Polemista”

„Lwów” i historia Polski

Podczas weekendu dziękczynienia, 13 wędrowniczek z Hufca Watra pojechało w piątek na Kaszuby aby powędrować w przepięknym lesie.

Podczas tych czterech dni, zwiedzały wiele pięknych okolic. W sobotę, wędrowniczki poszły do Toms Lookout oraz Gun Lake i przespały noc na półwyspie przy Gun Lake.

Następnego dnia wstały rano aby dołączyć do harcerzy na Mszę Świętą w Katedrze Pod Sosnami. Po mszy szły drogą Old Barry's Bay Road aż do Opeongo Trail aby wędrować aż do Wilna. Po wędrowce, przyjechały na teren Karpaty aby zjeść przepyszny obiad dziękczynienia przygotowany przez kucharki. Miedzy innymi był indyk, ziemniaki, kukurydza, mizeria oraz deser z herbatą. Po obiedzie było wspólne ognisko na terenie szczipu Bałtyk.

Kolejnego dnia rano wędrowniczki zjadły śniadanie na szczycie Trzy Krzyże.

Przez ten weekend wędrowniczki wzmocniły się fizycznie, duchowo i uczuciowo. Pracowały nad siłą ciała, rozumem ducha i uczuć - trzy płomienie wędrowniczek. Uczyły się o historii Polski podczas Pierwszej Wojny Światowej z okazji stu-lecia odzyskanie niepodległości dla Polski oraz Polaków z tematem i nazwą biwaku, 'Lwów'.

Każdy patrol miał imię patrolu związane z tematem. Przez tych kilka dni wędrowniczki z Hufca Watra zdobyły wiele nowych wspomnień, przeżyć oraz przyjaźni. Zachęcam wszystkich aby przeżyli chociaż jeden biwak wędrowniczy.

Monika Grzywa, sam.
Referat Wędrowniczek

Obchody z okazji 100 lat niepodległości Polski w Windsor.

W niedzielę 11-go listopada, zuchy, harcerze, harcerki oraz wędrownicy wzięli udział we Mszy świętej z okazji setnej rocznicy odzyskania niepodległości po 123 latach niewoli.

Po Mszy św. udaliśmy się na cmentarz aby wspólnie oddać hołd wszystkim poległym weteranom.

Po tej uroczystości Harcerze wraz z Weteranami zjedli tradycyjnie wspólnie lunch, a potem wszystkie organizacje udały się razem na akademię.

Uczciliśmy wszystkich poległych żołnierzy, harcerzy, harcerki, sanitariuszki, wszystkich, którzy brali udział w walce o wolność ..

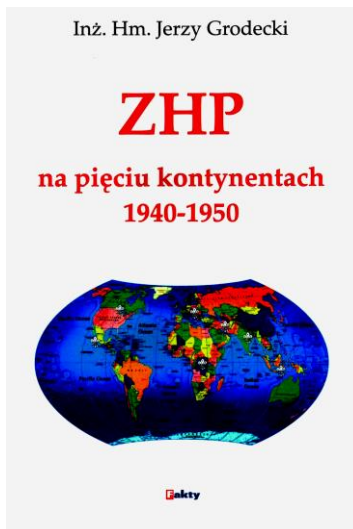
Wieczny odpoczynek racz Im dać Panie, a światłość wiekuista niechaj im świeci na wieki!

Chcemy również podzielić się wiadomością z bracią harcerską, że Harcerstwo w Windsor rozpoczęło w tym roku swoją działalność uroczystą Mszą świętą w kościele Świętej Trójce Cieszymy się bardzo że stan nasz się zwiększył, mamy w tym roku 12 zuchów, 9 harcerek i 10 harcerzy. Mamy nadzieję że co roku będzie nas więcej.

ZHP Windsor

**KRĄG STARSZOHARCERSKI „TATRY”
zawiadamia czytelników Wici Harcerskich Kanady
że jest do nabycia nowa książka.**

POZNAJ HISTORIĘ NASZEJ ORGANIZACJI !!!

Cena \$21.00 z przesyłką.

Czeki prosimy wystawiać na „Krag Tatry” i wysłać na adres:
Ewa Mahut, George Grodecki
25 Ridge Point Cres. albo 2000 Islington Ave., Suite 1610,
Toronto, ON M6M 2Z7 Toronto, ON M9P 3S7

DOTACJE

Gondek, M	\$100.00	Rasowska, E	\$20.00	Stępień, K	\$100.00
Szczep „Kartuzy”	\$100.00	Szczep „Rzeka”	\$75.00		

Serdecznie dziękujemy wszystkim ofiarodawcom. Czeki prosimy wystawiać na Konto:
PSA-ZHP „WICI’ FUND. Nie możemy pokwitować dotacji do ulg podatkowych (Income Tax).

**ADRES REDAKCJI:
75 Humbercrest Blvd.,
Toronto, Ontario, M6S 4L2
Email: wandak1@rogers.com**

Phm. Błońska, Jadwiga
Dzh. Knutel, Halina

Dzh. Kalinowska, Wanda
Dzh. Łopińska, Anna
Skład Komputerowy Józef Żegliński, P. Eng.

Hm. Karska-Emin, Monika

Dzh. Łopiński, Mieczysław

Materiały do następnego numeru proszę nadesłać do 31-go marca, 2019r.

Redakcja dziękuje za wszystkie nadesłane materiały, lecz zastrzega sobie ich wykorzystanie oraz prawo do skrótów i poprawek redakcyjnych.

Wypowiedzi umieszczone w „Wici” nie zawsze są zgodne z opinią Redakcji.

OBCHODY ŚWIĘTA NIEPODLEGŁOŚCI

Montreal

Toronto

Edmonton

Kitchener

Hamilton

London

Windsor

Oakville

MARSZ ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI - TORONTO

MARSZ ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI - TORONTO

